

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Michal Matoušek

Význam daní jako příjmů veřejných rozpočtů České republiky

Bakalářská práce

Olomouc 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Význam daní jako příjmů veřejných rozpočtů České republiky*“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 79 948 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 10. 4. 2022

Michal Matoušek

Poděkování

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval vedoucí bakalářské práce JUDr. et Mgr. Taťaně Zelenské, Ph.D. za odborné vedení, podnětné rady a čas, který mi ochotně a přívětivě věnovala při psaní této bakalářské práce.

Poděkování patří i mé rodině, přátelům a těm, kteří mě podporovali a byli mi ve všem oporou.

Obsah

Úvod	5
1 Vymezení základních pojmů	6
1.1 Daň	6
1.1.1 Funkce daní	6
1.1.2 Třídění daní	7
1.2 Daňová soustava.....	8
1.3 Veřejné finance	8
1.4 Rozpočet a rozpočtová soustava	9
2 Praktická část	12
2.1 Daně z příjmů.....	12
2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob	13
2.1.2 Daň z příjmů právnických osob	16
2.2 Daně ze spotřeby	18
2.2.1 Daň z přidané hodnoty.....	18
2.2.2 Spotřební daně.....	21
2.2.3 Energetické daně	24
2.3 Daň z hazardních her	26
2.4 Daň z nemovitých věcí	29
2.5 Daň silniční	31
Závěr	34
Seznam použité literatury	36
Abstrakt	40
Seznam klíčových slov	41
Přílohy	42

Úvod

Bakalářská práce se zabývá významem daní jako jednoho z příjmů veřejných rozpočtů České republiky a jejím cílem je právně analyzovat význam jednotlivých daní jako daňových příjmů veřejných rozpočtů. Tato právní analýza je zasazena do období let 2015–2020, v němž je sledován vývoj právní úpravy, která přímo ovlivňuje množství finančních prostředků směřujících do veřejných rozpočtů. Pro doložení důležitosti a nezbytnosti daňových příjmů jsou vytvořeny tabulky, které poskytnou základní přehled o důležitých údajích vztahujících se k tématu. V rámci těchto tabulek bude u jednotlivých daní sledována jejich absolutní a relativní hodnota inkasa, meziroční změny výnosu, kolik procent příjmů daných rozpočtů tvoří, a to s porovnáním příjmů daňových i celkových. Na základě tohoto porovnávání bude možné učinit závěr, zdali jde o významnou položku a jestli význam daní postupně, s ohledem na jiné příjmy vzrůstá, stagnuje, či klesá.

Hlavním zdrojem informací, ze kterého budu zejména v praktické části vycházet, mi budou státní závěrečné účty, ze kterých budu čerpat data o výnosech daní v jednotlivých letech, komentáře k daním a odborná literatura. Z právních předpisů budu primárně pracovat se zákony, které upravují jednotlivé daně a dále také se zákonem o rozpočtovém určení daní, jenž stanovuje výši podílů sdílených daní.

Metodami použitými při psaní práce jsou komparace, analýza a popis platné i minulé právní úpravy.

První část práce se bude zabývat základními pojmy. Mezi tyto definované termíny patří: daň, daňová soustava, veřejné finance, rozpočet a jeho typy a rozpočtová soustava. K vysvětlení použiji odbornou literaturu a příslušná zákonná ustanovení. Část druhá bude pojednávat o všech platných daních, kterými jsou daně z příjmů fyzických a právnických osob, daně ze spotřeby, kam řadíme daň z přidané hodnoty, daně spotřební a energetické, daň z hazardních her, a nakonec daně z nemovitých věcí a daně silniční. Důležitou součástí je i sledování právní úpravy, kde budu pracovat se základními prvky daňověprávního vztahu, a porovnávání, jak se s případnou změnou sazeb změnily výnosy daní. Konec bakalářské práce bude obsahovat závěr, v němž shrnu poznatky, jež jsem na základě všech předchozích kapitol získal a zodpovím otázku, jak významným příjmem jsou daně pro veřejné rozpočty České republiky a jak byl za sledované období ovlivněn výnos u těchto daní s ohledem na legislativní změny.

1 Vymezení základních pojmů

Aby bylo možné čtenáři poskytnout přehled a základní informace o pojmech, jež se budou v bakalářské práci objevovat, věnuji tuto první část krátkému definování základních termínů, které neodmyslitelně patří k této problematice.

1.1 Daň

V dnešním pojetí se termínem daně označuje jednostranný pohyb určité peněžní částky od soukromého sektoru k sektoru veřejnému. Jedná se o povinnou, zákonem určenou neúčelovou a neekvivalentní platbu, jež odchází do veřejných rozpočtů. Tyto odvody se dělí na dvě formy: opakující se (placení daně z příjmů jednou za rok) a nepravidelné (placení daně spotřební z pohledu poplatníka).¹

Mezi základní znaky tohoto institutu patří nenávratnost, neúčelovost, neekvivalentnost a zákonnost. Nenávratností daní rozumíme, že v případě, kdy se daň zaplatí na základě zákonem určené platby, neexistuje již nárok na její vrácení. Neúčelovost znamená, že směřuje do celkových příjmů veřejných rozpočtů, které se poté rozdělují, nefinancuje proto konkrétní projekty. Pod termínem neekvivalentnost řadíme tu skutečnost, že poplatník nemá žádný zákonný nárok na protihodnotu ve výši odpovídající jeho platbě.² V právním řádu České republiky jsou daně, potažmo poplatky, zmíněny na ústavní úrovni. Konkrétně v čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod je stanoveno následující: „*Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona*“, čímž je naplněn znak jejich zákonnosti.

1.1.1 Funkce daní

Aby daně měly svoji legitimitu a opodstatnění, musejí mít i funkce, které jsou následující: fiskální, redistribuční, stabilizační a alokační. Fiskální funkce je mnohými považována za tu nejdůležitější, jelikož spočívá v získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů, jejichž prostřednictvím jsou následně financovány veřejné výdaje. Druhá funkce, redistribuční, též přerozdělovací, se uplatňuje v případě, kdy je ve společnosti nerovnoměrné, až neakceptovatelné rozdělení důchodů. Jejím cílem je proto snaha o snížení rozdílů mezi jednotlivými třídami ve společnosti ve formě zvyšování příjmů méně bohatých lidí. Jak již

¹ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Daňové právo de lege lata*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 20–21.

² Tamtéž, s. 20–21.

název napovídá, funkce stabilizační zajišťuje dostatečnou zaměstnanost a cenovou stabilitu vzhledem k cyklickým výkyvům v ekonomice. Jako poslední je uvedena funkce alokační, jež slouží k přemísťování zdrojů do míst, které jsou podceněny trhem.³

1.1.2 Třídění daní

Daně je možné třídit dle několika základních kritérií. Tím nejčastějším je rozdělení na přímé a nepřímé. Tato skupina je uspořádána z hlediska vazby daně na důchod poplatníka. Poplatník platí přímé daně na úkor svého důchodu, jelikož je zde předpoklad, že jej není možné přenést na jiný subjekt. Patří sem mimo jiné daně důchodové, majetkové, či z hlavy. Praxe u nepřímých daní je taková, že je zde rozdíl mezi poplatníkem a plátcem daně. Povinnost se tímto přenáší na subjekt jiný, často v podobě zvýšení ceny, jako je tomu například u daně z přidané hodnoty nebo ze spotřeby.⁴

Druhým způsobem je třídění z hlediska objektu, na které se daň vztahuje. Řadíme sem daně z důchodu, spotřeby a majetku. Dnes již méně častěji se vyskytující jsou poté daně z hlavy, či výnosové, které byly používány spíše v minulosti.⁵

Další možností je jejich dělení dle daňového určení. Základním hlediskem je skutečnost, zdali plynou do rozpočtu státního, krajského, obecního nebo státního fondu. Specialitou je zde poté jejich výlučnost, či sdílení. Termínem daně výlučné označujeme ty, jež plynou pouze do jednoho rozpočtu.⁶ Jako příklad lze uvést nedávno zrušenou daň z nabytí nemovitosti, jež plynula do rozpočtu státního, či daň z nemovitých věcí, jejíž výnos je příjmem obce, na jejímž území se daná nemovitost nachází. Opakem je daň sdílená. Jak již název napovídá, daňové výnosy jsou procentuálně rozděleny mezi jednotlivé rozpočty, jako je tomu kupříkladu u daně z příjmů fyzických a právnických osob.

Posledním způsobem, jak lze dělit daně, který zde uvedu, je třídění dle druhu sazby, jež spočívá ve vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu. Z tohoto hlediska nám poté vyplývají tři kategorie: stanovené bez vztahu ke zdaňovanému základu, specifické a ad valorem.⁷

³ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 301.

⁴ Tamtéž, s. 302.

⁵ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 20.

⁶ JÁNOŠÍKOVÁ a kol: *Finanční a daňové právo...*, s. 302.

⁷ KUBÁTOVÁ: *Daňová teorie a politika...*, s. 22–23.

Daněmi stanovenými bez vztahu ke zdaňovanému základu jsou například daně paušální a z hlavy. Poplatníci jsou povinni je platit už jen z toho důvodu, že sami existují.⁸ Zmíněné daně z hlavy dnes v daňové soustavě České republiky nenajdeme, ale paušální ano. Příkladem je dobrovolná paušální daň pro osoby samostatně výdělečně činné, jejíž vznik byl prosazen ministryní financí Alenou Schillerovou, a která je účinná od 1. ledna 2021 a pro rok 2022 stanovena na výši 5 994 Kč.⁹ Jejím cílem je snížení administrativní zátěže a počtu finančních kontrol.¹⁰

Specifické daně, též jednotkové, „jsou stanoveny podle množství jednotek daňového základu nebo množství jednotek užitečné vlastnosti v daňovém základu.“¹¹ Můžeme mezi ně zařadit daně spotřební a ze své podstaty i daně pozemkové.¹²

Na základě ceny daného zdaňovacího základu se následně ještě rozlišují daně ad valorem, jejímž nejtypičtějším zástupcem je daň z přidané hodnoty.¹³

1.2 Daňová soustava

Pod tímto pojmem si každý může představit systém všech daní, jež jsou navzájem provázány. Daňovou soustavou se proto rozumí soubor daní, které se vybírají na konkrétním území státu.¹⁴

Aby daňový systém fungoval a vzbuzoval důvěru veřejnosti, musí se, stejně jako většina právních institutů, opírat o určité principy. V tomto případě se jedná o daňovou spravedlnost, daňovou efektivnost, právní perfektnost, jednoduchost, srozumitelnost a správné ovlivňování chování ekonomických subjektů.¹⁵

1.3 Veřejné finance

„Veřejné finance definujeme jako souhrn peněžních vztahů souvisejících s tvorbou, rozdělováním a použitím peněžní masy a jejích částí v orgánech a organizacích veřejného

⁸ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 22–23.

⁹ Daň z příjmů je stanovena na výši 100 Kč, přičemž zbytek paušální daně tvoří sociální a zdravotní pojištění

¹⁰ KOPECKÝ, Josef. *Poslanci schválili zavedení paušální daně a přidali peníze krajům a obcím* [online]. idnes.cz, 1. prosince 2020 [cit. 2. ledna 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/snemovna-pausalni-dan-schillerova-vlada.A201201_145422_domaci_kop.

¹¹ KUBÁTOVÁ: *Daňová teorie a politika*..., s. 22–23.

¹² KUBÁTOVÁ: *Daňová teorie a politika*..., s. 22–23.

¹³ Tamtéž, s. 22–23.

¹⁴ JÁNOŠÍKOVÁ a kol: *Finanční a daňové právo*..., s. 305.

¹⁵ JÁNOŠÍKOVÁ a kol: *Finanční a daňové právo*..., s. 305.

sektoru. Vedle státních financí, které mají největší význam, jsou do veřejných financí zařazovány místní finance, jež zahrnují finanční hospodaření orgánů místní samosprávy.¹⁶

Státní finance jsou především tvořeny tzv. povinnými platbami, mezi něž patří daně, poplatky, cla, ale i finance ze státních půjček nebo ze správy státního majetku. Finance místní jsou získávány systémem fiskální decentralizace, na jejímž základě do obecních rozpočtů plynou příjmy z místních daní, poplatků, a také z transferů a dotací směřujících z ostatních rozpočtů.¹⁷

Veřejné finance proto hrají velmi důležitou roli při plnění základních funkcí státu, krajů i obcí, jelikož slouží k naplňování a správě veřejných statků pro populaci jednotlivých celků. Těmito statky se rozumí zboží, či služby, jež nemohou být obstarány a poskytnuty obyvatelům soukromým sektorem, a proto musejí být poskytnuty sektorem veřejným. Patří mezi ně energetika, školství a vzdělávání, zdravotnictví, hromadná doprava, nebo bezpečnost a obrana. Při určování, který z článků rozpočtové soustavy má povinnost je zabezpečovat, se vychází z toho, na koho jsou mířeny a kdo jich bude schopen a oprávněn využívat.¹⁸

1.4 Rozpočet a rozpočtová soustava

Teorie pojem rozpočet označuje jako plán složený z očekávaných příjmů a odhadovaných výdajů na stanovenou dobu, kterou je zpravidla jeden rok.¹⁹ Zákon tento termín přímo nedefinuje. Jistou představu si je ale možné udělat z ustanovení § 2 odst. 2 daňového řádu²⁰, který říká, že veřejnými rozpočty se rozumí státní rozpočet, státní finanční aktiva nebo rezervní fond organizační složky státu, rozpočet územního samosprávného celku, rozpočet státního fondu nebo Národní fond, rozpočet Evropské unie, nebo rozpočet, o němž to stanoví zákon.

Rozpočtová soustava je soustava veřejných rozpočtů, které mezi sebou mají vztahy a navzájem se přímo ovlivňují, přičemž jednotlivé rozpočty lze označit jako články rozpočtové soustavy, které jsou uspořádány hierarchicky. Tím nejdůležitějším je rozpočet státní.²¹

Státní rozpočet je základní rozpočet rozpočtové soustavy a primární finanční plán státu. Jeho účelem je zabezpečit financování některých funkcí samotného státu. Z pohledu práva se jedná o souhrn finančních dokumentů, kam spadá zákon o státním rozpočtu, rozpis ukazatelů

¹⁶ JÁNOŠÍKOVÁ, Jana a kol. In: BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 7.

¹⁷ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 6–7.

¹⁸ HRUBÁ SMRŽOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s. 76.

¹⁹ KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 127–132.

²⁰ Zákon č. 280/2000 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

²¹ KARFÍKOVÁ a kol: *Teorie finančního práva a finanční vědy...*, s. 127–132.

státního rozpočtu, rozpočty organizačních složek státu a jejich změny. Státní rozpočet je každoročně schvalován jako zákon, tj. musí projít zákonodárným procesem.²² Rozpočtovou skladbu státního rozpočtu upravuje Vyhláška Ministerstva financí č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě. Příjmy státního rozpočtu upravuje § 6 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a dle tohoto ustanovení jimi jsou kupříkladu výnosy daní, pojistné zabezpečení a státní příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, či výnosy z podílu na clech.

Dalším článkem rozpočtové soustavy jsou rozpočty místní, které slouží jako primární finanční nástroj hospodaření obcí a krajů a vyjadřují ekonomické vztahy těchto subjektů.²³ Jejich pojem je určen i zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, který jej stanovuje v § 4 odst. 1 a říká, že rozpočet územního samosprávného celku nebo svazku obcí je finančním plánem, jímž se řídí financování činností územního samosprávného celku nebo svazku obcí.

Mezi základní znaky místních rozpočtů patří jejich místní působnost, tj. určité vymezené území a dále závislost na státním rozpočtu, jelikož se jejich vlastní příjmy nejsou schopny vyrovnat výdajům těchto územních samosprávných celků.²⁴

Rozpočet obce je podle § 84 odst. 2 písm. b) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, oprávněno schvalovat zastupitelstvo obce a u kraje je to na základě § 35 odst. 2 písm. í) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, zastupitelstvo kraje. V obou těchto případech se jedná o jeden ze základních a důležitých znaků nezávislosti a samostatné působnosti na státní správě. Tato autonomie slouží ke správě svých záležitostí a nezávislému rozhodování o vlastních finančních poměrech, investicích, výdajích i příjmech.

Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů určuje příjmy obcí v § 7 a stanovuje, že jimi jsou příjmy z vlastního majetku a majetkových práv, z výsledků vlastní činnosti, z hospodářské činnosti právnických osob, z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, z místních poplatků, výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona, dotace ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z rozpočtu kraje, prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, přijaté peněžní dary a příspěvky a jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.

²² KARFÍKOVÁ a kol: *Teorie finančního práva a finanční vědy...*, s. 127–132.

²³ HRUBÁ SMRŽOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s. 98–101.

²⁴ KARFÍKOVÁ a kol: *Teorie finančního práva a finanční vědy...*, s. 127–132.

Tentýž zákon stanovuje i příjmy rozpočtu kraje v § 8 a pokud porovnáme příjmy obcí a krajů, dojdeme ke zjištění, že jsou téměř stejné. Hlavní rozdíly spočívají v tom, že do obecních rozpočtů navíc směřují příjmy z dotací krajů, místních poplatků, daně z nemovitých věcí a daně z hazardních her.

Mezi velmi důležité příjmy těchto subjektů patří příjmy daňové, které do rozpočtů plynou na základě existence tzv. sdílených daní, což jsou daně, jejichž výnos se dělí mezi rozpočty územních samosprávných celků a rozpočet státní. Výše těchto příspěvků jsou uzákoněny v zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení. Aktuální právní úprava účinná od 1. ledna 2021 upravuje příjmy krajů v § 3 a jejich příjmy ze sdílených daní stanovuje ve výši 9,78 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických osob s mnoha výjimkami a daně z příjmů právnických osob. Následující § 4 určuje daňové příjmy obcí a jejich objem stanovuje na výši 25,84 % z hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických osob, taktéž s mnoha výjimkami uvedenými v tomto zákoně, daně z příjmů právnických osob a celého výnosu daně z nemovitých věcí, jehož celkový příjem se odvádí do rozpočtu obce, na jejímž území se nemovitost nachází, a daně z hazardních her, dle § 7 zákona o dani z hazardních her. K 1. lednu 2022 nedošlo k žádným legislativním změnám, které by změnilo výši těchto výše zmíněných daní, proto jsou tyto hodnoty stejné i pro rok 2022.

Ke zmíněné novelizaci zákona o rozpočtovém určení daní, která je účinná od 1. ledna 2021, vedly snahy státu navýšit příjmy samospráv, tj. kompenzovat výpadky v příjmech ve financování obcí a krajů, které byly způsobeny pandemií koronaviru a citelným snížením sazby u daně z příjmů fyzických osob.²⁵

Mezi veřejné rozpočty se na nadnárodní úrovni řadí rozpočet Evropské unie, který se jím stal v důsledku členství České republiky v tomto společenství, a který slouží k financování organizace a jejích politik. Do rozpočtové soustavy se řadí i rozpočty státních fondů, přičemž pro tuto práci je relevantním Státní fond dopravní infrastruktury, do něhož plynou daňové příjmy daně silniční a 9,1 % výnosu daně z minerálních olejů.²⁶

²⁵ MATEJ, Miroslav. *Hospodaření územních rozpočtů v roce 2020 a výhled do roku 2021* [online]. dvs.cz, 29. prosince 2020 [cit. 2. ledna 2022]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6805976>.

²⁶ KARFÍKOVÁ, Marie a kol: *Teorie finančního práva a finanční vědy...*, s. 127–132.

2 Praktická část

V předcházející části jsem vysvětlil pojmové znaky rozpočtů z hlediska právní úpravy a v rozsahu této části se budu věnovat jednotlivým daním daňové soustavy České republiky a jejich významu. Základní prvky daňověprávního vztahu každé platné daně nejprve krátce, za využití literatury a právních předpisů, charakterizují, a poté dle dat obsažených ve státních závěrečných účtech, zveřejněných na internetových stránkách Ministerstva financí České republiky, zanalyzuji a uvedu do tabulek, jež poskytnou přehled o nominální a procentuální výši vybraných daní za uvedený rok, meziroční změny jejich výnosu a výši podílu v příslušném rozpočtu. Každou daň budu sledovat v období šesti let, počínaje v roce 2015 a konče v roce 2020.

Ještě předtím bych se chtěl krátce zmínit o daních z obecného hlediska. Dle údajů ze Státního závěrečného účtu za rok 2020 tvořily příjmy z daní a poplatků bez pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti z celkových příjmů státního rozpočtu ve výši 1475,5 mld. Kč zásadních 718,2 mld. Kč, tj. 48,68 %. U rozpočtů obcí je význam daní ještě výraznější. V roce 2020 činily příjmy obcí a dobrovolných svazků obcí 373,7 mld. Kč, přičemž daňové příjmy byly vyčísleny na 230,9 mld. Kč, čímž se na celkových příjmech podílely klíčovým podílem 61,79 %. Příjmy z daní jsou pro státní a obecní rozpočty dlouhodobě zcela zásadní. Z hlediska krajských rozpočtů již daňové příjmy nedosahují tak vysokého podílu. Za určený rok dosáhly příjmy krajů 262,4 mld. Kč, z čehož daňové příjmy tvořily 70,8 mld. Kč a na rozpočtu se podílely z 26,98 %. Nejvýnosnějším a nejdůležitějším typem příjmu pro kraje jsou transfery, které do krajských rozpočtů přinesly 184,89 mld. Kč, čímž jejich podíl na příjmech dosáhl 70,46 %.²⁷

2.1 Daně z příjmů

Daně z příjmů se řadí mezi daně důchodové a v aktuálně platné české právní úpravě nalezneme daně z příjmů fyzických a právnických osob. Obě budou na následujících řádcích podrobněji rozebrány.

²⁷ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.

2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob je upravena v části první zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Její výnos je dělen mezi rozpočet státní a rozpočty místní, proto se jedná o tzv. daň sdílenou, což můžeme dovodit i z ustanovení § 3 a 4 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým fondům.

Poplatníky daně upravuje § 2 zákona o daních z příjmů. Řadí se mezi ně daňoví rezidenti, což jsou poplatníci s neomezenou daňovou povinností, která se vztahuje nejen na příjmy vygenerované na území České republiky, ale též na příjmy mající původ v zahraničí. A daňoví nerezidenti, což jsou osoby, jež se zdržují na území České republiky z důvodů studia, či léčby a plynou jim příjmy ze zdrojů na území České republiky.²⁸

Předmět daně z příjmů je taxativně vymezen v § 3 odst. 1 a jsou jím příjmy fyzických osob ze závislé činnosti, ze samostatné činnosti, z kapitálového majetku, z nájmu a příjmy ostatní, které jsou následně v zákoně specifikovány. Důvodem, proč jsou příjmy tímto způsobem tříděny je ten, že s nimi zákon různě nakládá. Liší se mezi sebou např. základem daně, způsobem uplatňování daňových výdajů, či jejich výběrem do veřejných rozpočtů.²⁹ Pro účely této bakalářské práce je podstatné sledovat pouze výši celkového výnosu daně.

„Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.“³⁰

Za sledované období 2015–2020 činila sazba daně 15 %, a to dle § 16 téhož zákona, přičemž v následujícím ustanovení § 16a bylo možné tuto sazbu navýšit o tzv. solidární zvýšení daně, jež činilo 7 %. Ke zvýšení sazby daně došlo, dle § 16a odst. 2, při kladném rozdílu mezi součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle § 6 a dílčího základu daně podle § 7 v příslušném zdaňovacím období a 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení.

Za zmínku rozhodně stojí i daňové změny, jež přinesl zákon č. 609/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony, který je účinný od 1. 1. 2021. V rámci tohoto zákona došlo ke zvýšení základní daňové slevy na poplatníka, zrušení superhrubé mzdy a úpravě sazby této daně, která nahradila výše zmíněné solidární zvýšení.

²⁸ ČERNÁ RAJNOŠKOVÁ, Lenka, RYLOVÁ, Zuzana. *Komentář k dani z příjmů fyzických osob s příklady*. Bohuňovice: Oswald a.s., 2016, s. 12.

²⁹ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů: zákon s poznámkami a judikaturou*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 35.

³⁰ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 198.

Aktuální právní úprava stanovuje dvě sazby daně z příjmů fyzických osob.³¹ Sazba 15 % pro část základu daně do 48násobku průměrné mzdy a 23 % pro část základu daně přesahující 48násobek průměrné mzdy.

Rok 2021 není v práci zahrnut a není proto možné sledovat vývoj výběru daně po zrušení superhrubé mzdy a jejím nahrazením dvěma sazbami. Lze nicméně soudit, že po takto velickém snížení daní dojde k velmi citelnému snížení výběru této daně. Někteří ekonomové čekají v tomto důsledku výpadek v příjmech ve výši přesahující 100 mld. Kč.³²

Z hlediska daňového určení je důležité sledovat vývoj zákona o rozpočtovém určení výnosu daní. V roce 2015 bylo tímto zákonem stanoveno, že z celkového výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti náleželo státnímu rozpočtu 66,98 %, obecním rozpočtům 24,37 % a krajským 8,65 %. Z výnosu daně sražené podle zvláštní sazby připadl na státní rozpočet podíl 67,5 %, obcím 23,58 % a krajům 8,92 %. Nakonec z výnosu daně z příjmů fyzických osob placené poplatníky podávajícími daňová přiznání směřovalo do státního rozpočtu 50,5 %, obcím 44,148 % a krajům 5,352 %.³³

V roce 2016 došlo k legislativním změnám, které stanovily v § 3 odst. 1 písm. c) zákona o rozpočtovém určení daní zvýšení podílu plynoucího do krajských rozpočtů z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti z výše zmíněných 8,65 % na 8,92 % a v § 4 odst. písm. c) zvýšení podílu pro obce z výnosu ze závislé činnosti z 24,37 % na 25,08 %. Oproti roku 2015 se v roce 2016 změnila i výše daně placené poplatníky podávající daňová přiznání z uvedených 44,148 % na 44,15 % pro obce a pro kraje se nepatrně snížila z 5,352 % na 5,35 %.

Následující změny tohoto zákona se ve sledovaném období udály z roku 2016 na 2017, kdy se výrazně zvýšil podíl výnosu daně z příjmů fyzických osob placené poplatníky podávajícími daňová přiznání z 50,5 % na 80,5 % pro státní rozpočet, a tím se zároveň snížil podíl směřující do obecních rozpočtů z 44,15 % na 14,15 %, přičemž krajům zůstal stejný podíl ve výši 5,35 %.³⁴ Tyto změny byly platné a zůstaly nezměněné až do 31. 12. 2020.

³¹ MĚČÍŘOVÁ, Lucie. *Zrušení solidární daně: Kdo bude odvádět 23% daň z příjmů?* [online]. finance.cz, 9. února 2021 [cit. 10. ledna 2022]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/535624-dan-z-prijmu-23-procent/>.

³² HORÁČEK, Jakub. *Největší problém státního rozpočtu je zrušení superhrubé mzdy. Mělo by se s tím něco dělat, myslí si hned dvě ekonomky Horská a Zamrazilová* [online]. plus.rozhlas.cz, 2. května 2021 [cit. 10. ledna 2022]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/nejvetsi-problem-statniho-rozpocetu-je-zruseni-superhrube-mzdy-melo-se-s-tim-neco-8480985>.

³³ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

³⁴ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

Právní úprava účinná od 1. 1. 2021 stanovuje z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti odváděné plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby a z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob s výjimkou uvedou v bodech 1.–3. v § 3 zákona o rozpočtovém určení daní stejný podíl ve všech třech případech a to následovně: pro rozpočet státní podíl ve výši 64,38 %, pro rozpočty obcí 25,84 % a pro rozpočty krajů podíl 9,78 %.

Dle první tabulky v Příloze č. 1 můžeme určit, že je tato daň důležitým a vzrůstajícím příjmem pro rozpočet státu. Za sledované období došlo v absolutních číslech ke zvýšení příjmů z 103,0 mld. Kč v roce 2015 na 154,1 mld. Kč pro rok 2020, což znamená, že během šesti let její výnos vzrostl o 49,61 %. Tento silný růst je zřejmý i v poměru k výnosům ostatních daní, kdy se její podíl v roce 2015 zvedl ze 17,24 % na 21,46 %, tj. o 24,48 %. Stejně tak došlo ke změně v poměru k celkovým příjmům státního rozpočtu, kdy se její podíl zvýšil z 8,34 % na 10,44 % v roce 2020, respektive o 25,18 %. Za sledované období byl ale nejúspěšnějším rokem rok 2019, kdy výběr činil rekordních 164,5 mld. Kč s podílem na celkových příjmech rozpočtu ve výši 10,80 %.

Vlivem pandemie koronaviru, a následného omezení ekonomické aktivity, došlo k propadu výnosu daně z příjmů fyzických osob mezi lety 2019–2020 o absolutní částku 10,4 mld. Kč, čili o 6,32 %.

Výše uvedené změny v zákoně o rozpočtovém určení daní z výnosu daně placené poplatníky podávajícími daňová přiznání jsou velmi patrná, a to v podobě 4 procentních bodů, kdy se meziročně zvedl výnos z 9,61 % v roce 2016 na 13,91 % v roce následujícím. Stejně se o 1,29 procentních bodů zvedl poměr daně k celkovým příjmům daného rozpočtu.

Data uvedená v druhé tabulce v téže příloze také potvrzují, že je tato daň pro krajské rozpočty významným příjmem, a to i přesto, že dle zákona o rozpočtovém určení daní do nich směřuje nejmenší podíl. Za sledované období se výnos 12,8 mld. Kč v roce 2015 vyšplhal na 19,8 mld. Kč za rok 2020, což je růst o 54,69 %. Poměr výnosu daně k celkovým příjmům krajských rozpočtů se pohybuje na přibližné úrovni, jako je tomu u rozpočtu státního, a to i přesto, že její podíl je několikrát menší. Legislativní změny v zákoně o rozpočtovém určení daní nejsou v tabulce znát, jelikož se jednalo především o úpravy v řádech setin a desetin procent.

Tabulka třetí poskytuje náhled do daně z příjmů fyzických osob v rámci rozpočtů obcí a dobrovolných svazků obcí. Za sledované období došlo k nárůstu výnosu daně z 38,9 mld. Kč

v roce 2015 na 57,7 mld. Kč. Jedná se tak o nárůst 48,33 %. Ze všech tří typů zpracovaných rozpočtů se nachází největší poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů právě u obcí a dobrovolných svazků obcí. V roce 2015 byl tento poměr 13,52 %, v roce 2020 již 15,44 %, avšak nejvyššího podílu dosahoval v roce předcházejícím, 2019, kdy činil 16,79 %. V obou případech se jedná o čísla vyšší, než jaká se nachází v rozpočtu státním a rozpočtech krajských.

Legislativní změny, které se týkaly zákona o rozpočtovém určení daní se za sledované období opět pohybovaly v rádech desetin a jejich vliv se na datech proto výrazněji neprojevil. Z hlediska poměru výnosu této daně k ostatním daňovým příjmům se jedná o významnou položku, což nám dokládá ten fakt, že v roce 2020 tvořila téměř čtvrtinu všech daňových příjmů.

2.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v části druhé.

Poplatník daně je taxativně vymezen v § 17 odst. 1 tohoto zákona a je jím právnická osoba, organizační složka státu, podílový fond, podfond akciové společnosti, svěřenský fond, jednotka, která je podle právního řádu státu, podle kterého je založena nebo zřízena, poplatníkem a fond ve správě Garančního systému finančního trhu. Dle § 17 odst. 2 jsou poplatníky daňoví rezidenti České republiky i nedaňoví rezidenti.

Předmětem této daně z příjmů jsou, dle § 18, příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, není-li dále stanoveno jinak. Předmětem daně naopak nejsou na základě § 18 odst. 2 např. příjmy získané nabytím akcií podle zákona upravujícího podmínky převodu majetku státu na jiné osoby, příjmy plynoucí z titulu spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva ve výši, kterou je Česká republika povinna uhradit, nebo z titulu urovnání záležitostí před Evropským soudem pro lidská práva na základě smíru nebo jednostranného prohlášení vlády ve výši, kterou se Česká republika zavázala uhradit. Předmětem taktéž nejsou ani taxativně určené příjmy zdravotních pojišťoven, které byly zřízeny zákonem.³⁵

Sazba daně z příjmů právnických osob činí na základě § 21 odst. 1 zákona o daních z příjmů 19 % a vypočte se jako součin základu daně sníženého o položky snižující základ daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celé tisíce Kč dolů a sazby daně.

³⁵ PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 389.

V § 21 odst. 2 činí sazba pro základní investiční fond 5 %, v § 21 odst. 3 je sazba 0 % u fondu penzijní společnosti nebo u instituce penzijního pojištění s výjimkou penzijní společnosti nebo obdobné společnosti obhospodařující fondy obdobné fondům penzijního pojištění a v § 21 odst. 4 se 15 % daní samotný základ daně dle § 20b na celé tisícikoruny dolů. Po sledovanou dobu nedošlo ke změně výše sazby daně z příjmů právnických osob.

V § 3 odst. 1 písm. f) zákona o rozpočtovém určení daní v platném znění v letech 2015 až 2020 bylo stanoveno, že rozpočty krajů získávají podíl 8,92 % z celostátního hrubého výnosu a dle § 3 odst. 1 písm. a) také daň z příjmů právnických osob v případech, kdy je jejím poplatníkem příslušný kraj. Paragraf 4 odst. 1 písm. f) téhož zákona určuje, že obce z celostátního hrubého výnosu této daně získávají podíl 23,58 %.

Vzhledem k faktu, že během sledovaného období nedošlo k žádné legislativní změně sazby nebo rozpočtového určení výnosu daní, není zde možné sledovat vliv úpravy právních předpisů.

První tabulka v Příloze č. 2 shrnuje příjmy daně z příjmů právnických osob do státního rozpočtu a na základě těchto dat získaných ze státních závěrečných účtů je možné určit, že oproti výše zpracované dani z příjmů fyzických osob je tato daň méně významnější a se stagnujícím poměrem, ať už k celkovým daňovým příjmům rozpočtu, ale i k celkovým příjmům. V prvním případě v roce 2015 zaujímala daň 16,67 % daňových příjmů, přičemž ke konci sledovaného období, v roce 2020, to bylo již 15,09 %, jedná se o pokles 9,48 %. Pokud v druhém případě porovnáme poměr daně k celkovým příjmům státního rozpočtu, zjistíme, že v roce 2015 byl ve výši 8,07 % a v roce 2020 se rovnal 7,35 %, tj. nižší o 8,92 %, a to i přesto, že v roce 2017 tento poměr vystoupal na 9,05 %. Vzhledem ke koronavirové krizi a propadu daňových příjmů bude průkaznější rok 2019, v jehož rámci činil poměr daně k daňovým příjmům 16,28 %, což je oproti roku 2015 změna o -2,34 % a poměr k celkovým příjmům vystoupal z 8,07 % z roku 2015 na 8,17 %, tj. o 1,24 %. V absolutních číslech došlo ke zvýšení výnosu z 99,6 mld. Kč v roce 2015 na 108,4 mld. Kč. Jde o kladný růst ve výši 8,84 %, který ale zaostává za 49,61% růstem u daně z příjmů fyzických osob. V absolutních číslech je nejvýnosnější rok 2019, kdy výnos činil 124,4 mld. Kč.

Jelikož je daň z příjmů právnických osob daní sdílenou, druhá tabulka je věnována krajským rozpočtům a skládá se z dat získaných ze státních závěrečných účtů v přílohách F. V rámci tabulky je možné zjistit, že v roce 2018 došlo k meziročnímu snížení výnosu této daně, a to o 1,33 %, respektive 0,2 mld. Kč. Snižující význam je zde ještě více zřejmý než v rozpočtu státním, jelikož v roce 2015 tvořily příjmy daně z příjmů právnických osob 25,34 %, kdežto v roce 2020 tento poměr klesl na 19,35 %. Pokles je možné vidět i v rámci porovnání výnosu

daně s celkovými příjmy krajů. V roce 2015 poměr činil 8,02 % a do roku 2020 se snížil na 5,22 %, tj. o 34,91 %. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že v absolutních číslech výnosy daně klesají, není tomu ve skutečnosti tak. V roce 2015 činil výnos 12,9 mld. Kč a do roku 2019 se i přes zmíněný pokles v roce 2018 zvýšil na 16,7 mld. Kč, přičemž rok následující klesl na 13,7 mld. Kč, což je ale stále o 800 mil. Kč více, než bylo v prvním sledovaném roce. Výnos za sledované období vzrostl o 6,20 %. Pokud bychom sledovali pouze vývoj do roku 2019, pak by se výnos zvýšil o 29,46 %.

Třetí tabulka zobrazuje rozpočtové údaje obcí a dobrovolných svazků obcí. Výnos daně činil v těchto rozpočtech roku 2015 celkem 41,2 mld. Kč a do roku 2020 se zvýšil na 43,5 mld. Kč, o 5,58 %. Stejně jako v rozpočtech krajských, nikoli ale ve státním, došlo v roce 2018 k meziročnímu poklesu výnosu daně, a to konkrétně o 0,4 mld. Kč, respektive o -0,85 %. Poměr daně k ostatním daňovým příjmům se z 23,49 % v roce 2015 snížil na 18,84 % v posledním sledovaném roce, tj. o 19,80 %, což nám potvrzuje stejný trend, který jsme viděli v předchozích dvou tabulkách. Pokud ale porovnáme výnos daně a celkové příjmy rozpočtů, poměr se naopak zvýšil z původních 14,32 % na 14,59 % v roce 2019, přičemž ve výjimečném roce 2020 posléze klesl na 11,64 %. Nejvyšší poměr byl zaznamenán v roce 2016 a to 16,21 %. V absolutních hodnotách se za sledované období zvýšil výnos daně o 2,3 mld. Kč. Pokud bychom se zaměřili opět i na rok 2019, pak by zvýšení výnosu činilo 12 mld. Kč, tedy oproti roku 2015 o 29,13 %, což je obdobný údaj jako v předchozích tabulkách.

2.2 Daně ze spotřeby

Daně ze spotřeby se též označují jako daně nepřímé, které jsou charakteristické tím, že úplata placená kupujícím v sobě již zahrnuje i výši příslušné nepřímé daně a tato úplata náleží poskytovateli plnění, z níž se následně určuje daňová povinnost.³⁶ Mezi tyto nepřímé daně, které jsou na následujících stránkách rozebrány, patří daň z přidané hodnoty, daň spotřební a daně energetické.

2.2.1 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je uložena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Osobu plátce této daně upravuje § 6 tohoto zákona. Plátcem je osoba povinná k dani, kterou stanovuje § 5, se sídlem v tuzemsku, která za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících

³⁶ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 360.

a po sobě jdoucích měsících dosáhla obratu převyšující částku 1 000 000 Kč, ledaže uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Osoba se sídlem v tuzemsku se stane plátcem ze zákona k prvnímu dni druhého měsíce po měsíci, ve kterém byla stanovená minimální výše obratu překročena.³⁷

Předmět a zdanitelné plnění, tj. to z čeho je jeho poskytovatel povinen vykázat a odvést daň, najedeme upravené v § 2 tohoto zákona. Primárním předmětem daně je dodání zboží, jež je specifikováno v § 4 odst. 2 a 3 a § 13. Druhým základním předmětem je i poskytnutí služby, což je činnost uskutečněná za úplatu, osobou povinnou k dani a místo jejího plnění se nachází na území České republiky. Mezi další předměty daně se řadí pořízení zboží za úplatu z jiného členského státu, či dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.³⁸ Dle § 2 odst. 2 je zdanitelné plnění takové, které je předmětem daně a není osvobozené od daně+. Co naopak není předmětem daně z přidané hodnoty je zboží, které je následně specifikováno v § 2a téhož zákona.

Sazby jsou aktuálně stanoveny v § 47 zákona o dani z přidané hodnoty, a to na základní výši 21 % a dvě snížené na 15 % a 10 %. Základní sazba se uplatní dle § 47 odst. 3 a 4 na zboží a služby, pokud zákon nestanoví jinak. V případě zbylých dvou snížených sazeb je poté nutné se podívat do příloh č. 2, 2a, 3, 3a.

Daň z přidané hodnoty je daní sdílenou, tj. její výnos se dělí, v tomto případě mezi rozpočty krajů, obcí a státu. Aktuálně platný zákon o rozpočtovém určení daní určuje v § 3 odst. 1 písm. b) krajským rozpočtům podíl 9,78 % z celostátního hrubého výnosu této daně a dále § 4 odst. 1 písm. b) zakotvuje podíl 25,84 % z celostátního hrubého výnosu daně, který plyne do rozpočtů obcí.

Během sledovaného období let 2015–2020 došlo k několika změnám procentuální výše podílů daní v zákoně o rozpočtovém určení daní, které plynou do veřejných rozpočtů. V rámci prvního roku, 2015, směřovalo do rozpočtů obcí z celostátního hrubého výnosu daně 20,83 %, do krajských 7,86 % a do rozpočtu státního 71,31 %. Od 1. ledna 2016 došlo k legislativní změně, v jejímž rámci byly tyto uvedené podíly dále upraveny. Pro obecní rozpočty zůstal podíl stejný, stanovený na 20,83 %, pro kraje se ale poměrně výrazně zvýšil na dnešních 8,92 %, čímž ale zároveň došlo k poklesu podílu výnosu daně směřující do rozpočtu státu na 70,25 %. Další změny tohoto zákona nastaly hned následující rok, a to od 1. ledna 2017, díky nimž

³⁷ BRANDEJS, Tomáš a kol. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 7. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 95.

³⁸ NOVOTNÁ, Monika, OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 4–6.

případl obcím podíl 21,40 %, pro rozpočty krajů se částka 8,92 % nezměnila, a naopak se opět snížil nárok státu na 69,68 %. I následující rok, 2018, se výše jednotlivých poměrů změnila. Od 1. ledna 2018 připadlo obcím celkem 23,58 %, krajům stále stejných 8,92 % a státnímu rozpočtu 67,5 %, tj. jeho podíl tentokrát klesl o 2,18 procentních bodů, přičemž tato procenta byla platná i pro následující roky 2019 a 2020. Poslední a momentálně aktuální výše podílů je platná od 1. ledna 2021, jejíž hodnoty jsou uvedeny v předchozím odstavci.

Legislativní opatření, která nabyly účinnosti od 1. ledna 2015, zavedla druhou sníženou sazbu daně na 10 % na léky, knihy a nenahraditelnou dětskou stravu, což vedlo, dle informací ze Státního závěrečného účtu za rok 2015, ke snížení výběru daně o 2,3 mld. Kč.³⁹ Roku 2017 došlo ke snížení sazby daně na stravovací služby z 21 % na 15 % a ke snížení sazby daně u novin a časopisů od 1. března z 15 % na 10 %.⁴⁰ Další legislativní změna, jež upravila výši daňové sazby byla platná od února 2019 a to tím způsobem, že ji snížila z 21 % na 15 %, tj. na roveň první snížené sazbě, což se dá v absolutních číslech vyjádřit jako 0,6 mld. Kč.⁴¹

První tabulka v Příloze č. 3 sleduje meziroční vývoj výnosu této daně, který směřuje do rozpočtu státu. Již na první pohled je zřejmé, že vzhledem k poměru daně z přidané hodnoty vůči ostatním daňovým příjmům se jedná o rozpočtově nejvýznamnější, tj. nejvýnosnější daň, jelikož v první sledovaný rok, 2015, tento poměr dosahoval 39,60 % a následující roky překonával 38 %, načež v roce 2020 dosáhl 40,09 %, což je nejvyšší zjištěná hodnota. I přes poměrně rychlý absolutní meziroční růst výnosu daně se její poměr k celkovým příjmům po celé sledované období pohyboval na totožné úrovni 19 %, s výjimkou v roce 2017, kdy poměr dosáhl téměř 21 %. Nicméně tento kalendářní rok byl meziroční procentuální růst ve znamení dvojnásobného navýšení. Stejně jako v případě daní z příjmů byl rok 2020, dle údajů ve státním závěrečném účtu za rok 2020, ve znamení snížení výnosu daní vlivem pandemie a s tím spojeným přijetím opatření, která zasáhla ekonomiku. Meziročně došlo ke snížení příjmu z daně z přidané hodnoty do státního rozpočtu o 3,4 mld. Kč, respektive o 1,17 %. Nejvýnosnějším se tak stal rok 2019 s 291,3 mld. Kč, které státní rozpočet, z hlediska všech celkových příjmů, zaplnily z 19,12 %, přičemž tento poměr za sledované období byl nejvyšší v roce 2017, a to ve výši 20,89 %.

³⁹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

⁴⁰ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

⁴¹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.

Tabulka druhá se zaměřuje na daňové příjmy krajských rozpočtů. V rámci sledovaného období 2015–2020 zákon o rozpočtovém určení příznával krajům podíl na výnosu daní v rozmezí 7,86–8,92 %, přičemž za šest sledovaných let poměr výnosu daně k ostatním daňovým příjmům přesahoval 50 % s výjimkami pouze v letech 2015 a 2019. Tento poměr byl nejvyšší v roce 2020 s 51,98 %. Ačkoliv k daňovým příjmům zaujímá daň z přidané hodnoty dominantní postavení, vzhledem k celkovým příjmům rozpočtů tomu tak již není. Tento zmíněný poměr v roce 2015 činil 15,55 %, načež vzrostl až na 18,11 % v roce 2017, a poté klesl na 14,02 % v posledním sledovaném roce. Z hlediska absolutního výnosu došlo k velmi rychlému a významnému růstu. Výnos daně v první sledovaný rok činil 25,0 mld. Kč, přičemž jen o čtyři roky později, v roce 2019, bylo vybráno přes 37,1 mld. Kč, tj. o 48,40 % více. Následující rok 2020 došlo k meziročnímu poklesu výnosu daně o 0,81 %, tedy o více než 300 mil. Kč, avšak i tak se poměr vůči všem daňovým příjmům zvýšil na 51,98 %, což je za sledované období nejvyšší vypočítaná hodnota týkající se krajských rozpočtů.

Třetí tabulka upravuje rozpočty obcí a dobrovolných svazků obcí. Ačkoliv za sledované období byl pro tyto rozpočty z výnosu daně z přidané hodnoty určen menší podíl, a to v rozmezí 20,83 % až 25,84 %, jedná se o nejvýnosnější daň pro obecní rozpočty. V roce 2015 přinesla do tohoto typu rozpočtů 68,7 mld. Kč, což z celkových příjmů ve výši 287,7 mld. Kč tvořilo 23,88 %, přičemž z hlediska příjmů daňových zaplnila rozpočty z 39,19 %. Tento, v obou případech poměrně velký, poměr doznal v letech následujících ještě většího vzrůstu. V roce 2018 tvořily výnosy této daně z celkových příjmů 29,17 % všech příjmů obecních a DSO rozpočtů a následně v roce 2020 tato daň z celkových daňových příjmů tvořila 44,00 %. Ve zmíněném roce 2020 činil výnos daně 101,6 mld. Kč, tj. za pouhých šest sledovaných let se příjem daně zvýšil o neuvěřitelných 47,89 %, což v absolutních číslech činí 32,9 mld. Kč. Na základě těchto dat lze proto jednoznačně určit, že daň z přidané hodnoty je pro obecní a DSO rozpočty tou nejdůležitější a její význam postupně stále roste.

2.2.2 Spotřební daně

Spotřební daně zavedl a upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních a na jeho základě jsou jimi, dle § 1 odst. 3, daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproductů, daň z tabákových výrobků, daň ze zahříváných tabákových výrobků a daň ze surového tabáku, přičemž pro účely této bakalářské práce bude sledován pouze celkový výnos všech těchto daní.

Kdo je plátcem daní se dozvídáme v § 4 zákona o spotřebních daních. V zásadě se, dle tohoto ustanovení, jedná o fyzickou, či právnickou osobu, jež provozuje daňový sklad, odesílá, vyrábí nebo uvádí vybrané výrobky do daňového skladu, jakož i osobu, které se výrobky ztratily, či znehodnotily. Toto krátké, a ani zdaleka ne vyčerpávající shrnutí, je mimo jiné i důkazem, že spotřební daně jsou daněmi nepřímými, tj. poplatník a plátce nejsou stejnou osobou. Vyjma tohoto ustanovení jsou další plátci též upraveni v zákoně pro určité výrobky, na něž spadá spotřební daň.⁴²

Co je předmětem daně upravuje ustanovení § 7, které říká, že jím jsou vybrané výrobky, které byly vyrobené anebo dovezené na daňové území Evropské unie, přičemž těmito výrobky jsou, dle § 1 odst. 2, minerální oleje, líh, pivo, víno a meziprodukty a tabákové výrobky, které jsou předmětem daně z tabákových výrobků. Aby se tyto vybrané produkty staly předmětem daně, musí i samotný zákon určit, kdy jsou předmětem daně.⁴³

Jak již bylo zmíněno výše, spotřební daň je složena z vícero daní, proto je obtížnější určit jejich sazbu, než jak tomu bylo u daní dosud sledovaných. Základní poučku, která se sazby a jejího výpočtu týká, je možné najít v § 10 zákona o spotřebních daních, který uvádí, že se sazba vypočítá jako součin základu daně a sazby daně, jež je stanovena pro daný výrobek, na který se vztahuje daňová povinnost. Celá třetí část tohoto zákona pojednává o jednotlivých daních a u každé specifikuje mimo jiné předmět, základ i sazbu daně.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní se v § 5 odst. 2 zmiňuje, že 9,1 % z celostátního hrubého výnosu spotřební daně z minerálních olejů míří do Státního fondu dopravní infrastruktury, přičemž tato procentuální výše za se sledované období let 2015–2020 nezměnila. Na základě tohoto ustanovení lze proto dojít i ke zjištění, že zbylé výnosy daní, které tvoří spotřební daň jsou výlučně příjmem státního rozpočtu.

Ve státních závěrečných účtech za roky 2015–2018 byly pod pojem spotřební daň zahrnuty i tzv. odvody z elektřiny ze slunečního záření, které se od roku 2019 uvádějí mimo výnos z této daně a energetické daně. Pro účely bakalářské práce je důležité sledovat pouze daňové příjmy, proto budou všechny údaje uvedené v tabulce očištěny od odvodů z elektřiny ze slunečního záření. Energetickým daním je věnována samostatná kapitola.

V roce 2015 se na území České republiky vybírala daň z minerálních olejů, tabákových výrobků, lihu, piva a vína a meziproduktů, přičemž tato řada byla od 1. 7. 2015 rozšířena i o

⁴² KOTENOVÁ, Bohumila a kol. *Zákon o spotřebních daních. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 29.

⁴³ ŠULC, Ivo. *Zákon o spotřebních daních s komentářem k 1. 4. 2010*. 3. aktualizované vydání. Ostrava: ANAG, 2010, s. 51.

daň ze surového tabáku. Jak ale uvádí Státní závěrečný účet za rok 2015, inkaso z této daně činilo 0 Kč, jelikož jejím cílem bylo předejít daňovým únikům týkajících se daně z tabákových výrobků.⁴⁴ Zavedením této nové daně tudíž nedošlo ke zvýšení výnosů spotřební daně. Další velkou legislativní změnu, která stojí za zmínku, přinesl zákon č. 90/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony, jenž novelizoval zákon o spotřebních daních a zavedl daň ze zahříváných tabákových výrobků.

První tabulka v Příloze č. 4 sleduje vývoj daňových příjmů ze spotřební daně směřujících do státního rozpočtu. První sledovaný rok inkaso na spotřební dani činilo 138,2 mld. Kč, čímž se na daňových příjmech rozpočtu podílelo téměř čtvrtinovým podílem, který byl daný rok nejvyšší za celé sledované období. Tento podíl následující roky postupně klesal, až dosáhl dosavadního minima roku 2019 s podílem 20,07 %. Ačkoliv následující rok jeho podíl na daňových příjmech vzrostl, můžeme se domnívat, že se jedná pouze o jednorázový růst vzhledem k propadu na příjmové straně ostatních daní. Fiskálně se jedná o stále důležitou a významnou položku, ačkoliv její podíl setrvale klesá. Toto tvrzení je možné podložit jednak kolísavým poměrem výnosu daně k celkovým příjmům, kdy podíl klesl z 11,19 % v roce 2015 na 10,13 % o pět let později, ale i relativně nízkým meziročním přírůstkem, který pouze jednou překonal 5% hranici, což je, například v porovnání s výnosem z daně z příjmů fyzických osob, téměř trojnásobně menší hodnota. Stejně jako u ostatních daní, je i zde rozpoznatelný dopad pandemie koronaviru na inkasu dani v roce 2020, kdy došlo k téměř 4% meziročnímu propadu ve výnosu na dani.

Výnos daně z minerálních olejů se dělí mezi rozpočet státní, kam plyne 90,9 % celostátního příjmu na dani a Státního fondu dopravní infrastruktury s podílem ve výši 9,1 %. Z tohoto důvodu se druhá tabulka věnuje spotřební dani jako příjmu tohoto fondu. Celkové daňové příjmy fondu jsou tvořeny výnosem z této spotřební daně, silniční daně a poplatku za užívání dálnic a rychlostních komunikací, přičemž čísla zde uvedená tvoří jejich součet z hodnot uvedených ve státních závěrečných účtech. Všechny tyto hodnoty jsou získány ze státních závěrečných účtů.

Výnos daně z minerálních olejů ve výši 9,1 % z celostátního hrubého výnosu daně činil ve Státním fondu dopravní infrastruktury 7,5 mld. Kč, čímž tvořil 41,9 % celkových daňových příjmů a 8,46 % všech příjmů. Oba tyto poměry v následujících letech střídavě kolísaly. Za období let 2015–2019 docházelo k meziročním nárůstům inkas v řádech nižších stamilionů, což

⁴⁴ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

v relativních číslech znamenalo příbytky výběru v jednotkách procent. Výjimkou byl opět krizový rok 2020, kdy se tento trend zvrátil a meziročně bylo na dani pro SFDI vybráno o 700 mil. Kč méně, tj. inkaso pokleslo o 8,33 %. Vlivem tohoto výkyvu se podíl daně na celkových příjmech snížil o téměř 2,5 procentních bodů a došlo tak k výraznějšímu propadu významu daně pro tento fond. V rámci sledovaného období se rozpočtové určení daně z minerálních olejů nezměnilo, proto zde není možné sledovat vliv změny legislativy na výši inkasa. Vzhledem k aktuálním snahám prosadit na trhu Evropské unie elektromobily na úkor vozidel se spalovacími motory, je možné do budoucna očekávat znatelné snížení příjmů z této daně.

2.2.3 Energetické daně

Energetické daně, označovány též jako ekologické, byly zavedeny zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Patří mezi ně daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, kterou upravuje část čtyřicátá pátá tohoto zákona, dále daň z pevných paliv, uvedená v části čtyřicáté šesté zákona a daň z elektřiny, jež se nachází v části čtyřicáté sedmé.

Energetické daně nemají, oproti spotřební dani, společně upraveného plátce, předmět, výpočet daně, či její sazbu, proto každou z těchto daní krátce, za pomoci zákona a odborné literatury, představím.

Jak již bylo zmíněno, daň ze zemního plynu a některých dalších plynů je upravena ve čtyřicáté páté části zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů a jejími plátcí jsou, dle § 3, dodavatelé plynů, provozovatelé distribučních, či přepravních souprav, dále také provozovatelé podzemního zásobníku plynu a fyzické, či právnické osoby za podmínek stanovených v § 3 odst. 1 písm. c)–d).

Předmětem daně je plyn, který se využívá pro účely upravené v § 4 písm. a)–c). Paragraf 6 odst. 1 téhož zákona určuje, že základem daně je množství tohoto plynu v jednotkách MWh spalného tepla, tj. plyny určené pro pohon motorů, výrobu tepla a další použití.⁴⁵ Na plyn, který je dle § 4 písm. a) určený k použití, nabízený k prodeji nebo používaný pro pohon motorů, či jiné účely se vztahuje, podle § 6 odst. 2 písm. f), aktuálně sazba 264,80 Kč/MWh spalného tepla. V rámci sledovaného období 2015–2020 došlo několikrát ke změně sazby. Pro období od 1. ledna 2015 do 31. prosince 2017 sazba činila 68,40 Kč/MWh a pro následující dva roky, od 1. ledna 2018 do 31. prosince 2019 byla sazba zvednuta na 136,80 Kč. Pro plyn, který je, dle 4 písm. b), určený k použití, nabízený k prodeji nebo používaný pro výrobu tepla, a to bez ohledu na způsob spotřeby tepla je aktuálně, na základě § 6 odst. 2 písm. g), stanovena sazba 30,60

⁴⁵ VANČUROVÁ, Alena a kol. *Daňový systém ČR 2020*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 296.

Kč/MWh. Jako poslední je zde zmíněn, podle § 4 písm. c), plyn určený k použití, nabízený k prodeji, či používaný pro záležitosti uvedené v bodech 1.–3. tohoto ustanovení, na něhož je taktéž uvalena sazba 30,60 Kč/MWh. Základní poučka upravená v § 6 odst. 3 zní, že není-li možné množství spalného plynu vyjádřit v jednotkách MWh, je stanoveno spalné teplo ve výši 15 MWh na tunu plynu. Výpočet daně je proveden vynásobením základu daně sazbou této daně.

Druhou daní, která je zařazena pod pojem energetické daně, je daň z pevných paliv. Jejím plátcem je, dle § 3 části čtyřicáté šesté tohoto zákona, dodavatel, který na zdaňovacím území pevná paliva dodal koncovému spotřebiteli, dále jsou plátcí též fyzické a právnické osoby, jež použily tento druh paliv osvobozených od daně k jiným účelům, než na které se osvobození vztahuje, a fyzické a právnické osoby, které spotřebovaly pevná paliva, jež nebyla zdaněna, pokud se zároveň nejedná o paliva osvobozená od této daně.

Předmětem se zabývá § 4, který jako předmět daně stanovuje pevná paliva, mezi něž například náleží černé uhlí, brikety, bulety, hnědé uhlí, či rašelina. Základem této daně je, podle ustanovení § 6 odst. 1, množství pevných paliv vyjádřených v GJ spáleného tepla v původním vzorku, přičemž aktuální výše sazby činí 8,50 Kč/GJ spáleného tepla v původním vzorku, jak je stanoveno v § 6 odst. 2. Daň se následně vypočítá jako součin těchto dvou pojmů.

Daň z elektřiny je ustanovena v části následující tohoto zákona. Jejím plátcem je, dle § 3, dodavatel, který ji na daňovém území dodal spotřebiteli, dále též provozovatel distribuční, či přenosové soustavy, a nakonec fyzická nebo právnická osoba, jež spotřebovala nezdaněnou elektřinu, která ale zároveň není osvobozena od této daně. Předmětem, tj. tím, na co je daná daň uvalena, je elektřina určená kódem nomenklatury 2716. Základem pro výpočet výše daně je množství elektřiny v jednotce MWh, přičemž sazba za jednotku MWh činí 28,30 Kč.⁴⁶ Výpočet daně se provede, dle § 7, vynásobením těchto dvou hodnot.

Z legislativního hlediska nedošlo za sledované období k žádným zásadním změnám, které by se týkaly zavedení nových daní, či změny výše sazeb. Jelikož jsou energetické daně, stejně jako daně spotřební, závislé na spotřebě, je zde více proměnných, které ovlivňují inkaso. Patřit mezi ně může ekonomická situace, počasí, dotační, či jiné podpůrné balíčky ministerstev a vlády. Žádný z těchto jmenovaných ale není předmětem bakalářské práce, proto na jejich vliv nebude brán zřetel.

Energetické daně nejsou zmíněny v § 1 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, z čehož je možné usoudit, že se jedná o daně výlučné a jejich jediným příjemcem je státní rozpočet. Oproti předchozím daním se inkaso z daně energetických pohybuje v rádech nižších

⁴⁶ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 395.

jednotkách miliard, proto jsou pro získání validních dat v tabulce použita čísla, získaná ze státních závěrečných účtů, se třemi desetinnými místy.

Tabulka v Příloze č. 5 zpracovává energetické daně jako příjem státního rozpočtu. Inkaso daně za první sledovaný rok 2015 dosáhlo 2,791 mld. Kč, což z hlediska poměru k daňovým příjmům státního rozpočtu tvořilo pouhých 0,47 % vybraných daní a k poměru celkových příjmům rozpočtu dokonce pouze 0,23 %. Během následujících let se tato procentuální výše pohybovala v relativně stejných číslech, přičemž v roce 2020 byla zakončena poměry 0,45 %, respektive 0,22 %. Ačkoliv se jedná o malý příjem, oproti inkasu z daně z příjmů právnických osob, či daně spotřební, které plynou do státního rozpočtu, jde o příjem poměrně stabilní. K 1. lednu 2018 se zvýšila sazba na plyn uvedený v § 4 písm. a) ve čtyřicáté páté části zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů, a to meziročně z 68,40 Kč/MWh spalného tepla na 136,80 Kč/MWh, čímž by mělo dojít ke znatelnému zvýšení příjmu daně z tepla. Pokud se podíváme konkrétně na tuto daň, její výnos v roce 2017 činil 1,3 mld. Kč, načež po zdvojnásobení sazby pro rok následující se inkaso zvýšilo pouze na 1,349 mld. Kč. Tato daňová změna vedla k vybrání o téměř 50 mil. Kč více, nicméně tento rok došlo k meziročnímu poklesu výnosu na celkové dani na 24 mil. Kč, oproti roku 2017, u něhož byl meziroční výnos vyšší o 256 mil. Kč. I v této dani je možné pozorovat vliv pandemie koronaviru v roce 2020, jelikož došlo k meziročnímu poklesu inkasa o 40 mil. Kč, což je v relativních číslech pokles o 1,22 %.

2.3 Daň z hazardních her

K 1. lednu 2017 vešla v účinnost daň z hazardních her, a to zákonem č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her, což z ní činí aktuálně nejmladší platnou daň v českém právním řádě.

Kdo je poplatníkem se dozvídáme v § 1. Toto ustanovení říká, že jím je buď podle písm. a) držitel základního povolení dle zákona upravujícího hazardní hry, či ten, kdo provozuje hazardní hru, k čemuž potřebuje dané povolení. Na základě písm. b) je poplatníkem také ohlašovatel hazardní hry, nebo ten, kdo takovou hazardní hru provozuje, a zároveň k tomu potřebuje ohlášení. Daňové břemeno zde nese poplatník, proto se jedná o daň přímou.

Předmětem daně je činnost, tj. provozování hry na území České republiky, k jejímuž provozování je nutné být buď držitelem povolení. Jedná se např. o loterie, kursově sázky, či bingo, dle zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách nebo na základě tohoto zákona musí být hra ohlášena, jak je tomu např. u tomboly, u které výše herní jistiny přesahuje částku 100 000 Kč a turnaj malého rozsahu.⁴⁷ V zákonné úpravě se předmětu věnuje § 2 zákona o dani

⁴⁷ PELC, Vladimír. *Daň z hazardních her s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2016, s. 23.

z hazardních her, který dále v § 2 odst. 2 stanovuje, že pokud se jedná o sdílenou loterii, považuje se za provozování hazardní hry i přijímání vkladů ze sdílené herní jistiny a poskytování výher do sdílené herní jistiny. Nakonec se za předmět daně považuje, dle § 2 odst. 3, i provozování hry přes dálkový přístup za pomoci internetu, pokud je protihráč k hraní hry registrovaný, či zaplatil vklad a nemá bydliště na území České republiky.

Základ daně z hazardních her tvoří, podle § 3 odst. 1 téhož zákona, součet dílčích základů daně, jenž tvoří částku, o kterou úhrn přijatých vkladů převyšuje součet úhrnu vyplacených výher a úhrnu vrácených vkladů, a to v příkladech uvedených v písmenech a)–h). Pakliže se jedná o hry provozované dálkově za pomoci internetu s protihráčem, který splňuje podmínky předmětu uvedených v § 2 odst. 3, pak je základem buď součin v bodech 1.–2. nebo úhrn vkladů vrácených účastníkovi hazardní hry. Další tři poučky o tom, co je základem daně, najdeme v následujících odstavcích 3–5 tohoto ustanovení.

Jelikož český právní řád rozlišuje více druhů hazardních her, má každá tato hra v § 4 aktuálně stanovenou svoji vlastní sazbu. Sazba 35 % pro dílčí základ daně se týká loterií a technických her a sazba 23 % spadá na kursově sázky, totalizátorové hry, binga, živé hry, tomboly a turnaje malého rozsahu. Přičemž tyto dílčí základy daní slouží, dle § 5 odst. 1, k výpočtu výše daně.

Ačkoliv daň z hazardních her není, oproti jiným výše uvedeným daním, zmíněna v zákoně o rozpočtovém určení daní, jedná se také o daň sdílenou. Sdílení daně mezi státním rozpočtem a rozpočtem obcí, na jejichž území se herní prostory nacházejí, má historický důvod. Dani z hazardních her předcházely totiž odvody z loterií a jiných podobných her, které byly taktéž sdílené mezi více veřejných rozpočtů.⁴⁸ Paragraf 7 odst. 1 zákona o hazardních hrách říká, že z celostátního hrubého výnosu této daně ve výši dílčí daně z technických her náleží státnímu rozpočtu 35 % a 65 % pro rozpočet obcí. U her ostatních, které jsou vyjmenované v předchozím odstavci, s výjimkou technických her, mají dle § 7 odst. 4 stanoveno, že jsou ze 70 % příjmem státního rozpočtu a zbylých 30 % směřuje do rozpočtu obcí.

Od 1. ledna 2017, kdy tato daň vešla v účinnost, byla v § 4 stanovena sazba 23 % pro dílčí základ daně z loterií, kursových sázek, totalizátorových her, binga, živých her, tombol a turnajů malého rozsahu, přičemž pouze pro technické hry byla určena sazba 35 %. Tato původní legislativní úprava dosáhla změny, jelikož od 1. ledna 2020 byla zvýšena sazba pro dílčí základ daně z loterií na aktuálních 35 %.

⁴⁸ BOHÁČ, Radim, KRASULOVA, Hana. *Zákon o dani z hazardních her. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 97.

Státní rozpočet pro rok 2017 byl prvním, do kterého již plynulo inkaso z daně z hazardních her. Jeho příjmem byl současně i odvod z loterií a jiných podobných her, ve výši 1,46 mld. Kč⁴⁹, dle zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, který ale do výnosu z daně z hazardních her nezahrnuje.

Jelikož je, dle § 6 zákona o dani z hazardních her, zdaňovacím obdobím čtvrtletí, inkaso se za každý rok skládá ze 4. čtvrtletí roku předchozího a 1.–3. roku aktuálního.

První tabulka v Příloze č. 6 zobrazuje daň z hazardních her jako příjem do státního rozpočtu České republiky. V prvním účinném roce této daně byly vybrány 4 mld. Kč, čímž se na daňových příjmech podílela 0,58 % a s ohledem na celkové příjmy státního rozpočtu poměr činil 0,31 %. V letech následujících došlo ke každoročnímu meziročnímu růstu výběru na dani, čímž je první daní, na jejíž výběr neměla koronavirová pandemie v roce 2020 negativní vliv. Mezi roky 2017 a 2018 došlo i k výraznému meziročnímu růstu na inkasu, jelikož do státního rozpočtu směřovalo o 17,5 % více výběru na dani. Další dva následující roky byly také ve znamení zvyšujícího se meziročního výnosu, v obou případech se jednalo o 200 mil. Kč, nicméně oproti roku 2018 je to pouze již růst čtvrtinový. Vzhledem k pouze jediné legislativní změně, která zvýšila sazbu u loterií, není možné vysledovat vliv změny zákona na výši výběru. Ačkoliv jsou výnosy daně s ohledem na daňové i celkové příjmy takřka zanedbatelné, význam daně se pomalu zvyšuje. V roce 2020 již daň z hazardních her tvořila 0,71 % všech daňových příjmů a 0,35 % celkových příjmů státního rozpočtu.

Druhá tabulka sleduje vývoj výnosu daně pro obecní rozpočty za období 2017–2020. V roce 2017 inkaso dosahovalo 4,9 mld. Kč, což je stejná výše výnosu jako v letech 2018 a 2020. Nejvyšší inkaso bylo zaznamenáno v roce 2019, a to 5,2 mld. Kč. Oproti podílu daně z hazardních her, která plyne do státního rozpočtu, je tato rozpočtově významnější. První sledovaný rok její podíl na daňových příjmech obecních a DSO rozpočtech činil 2,38 %, respektive 1,65 % vůči celkovým příjmům, přičemž v tomto případě se ale její význam snižuje, jelikož dosavadní meziroční přírůstky nedosahují významnějších hodnot. Zajímavý je i zmíněný rok 2019, v jehož rámci došlo k vyššímu meziročnímu nárůstu výběru o 300 mil. Kč, tj. 12,24 %, nicméně ani tento prvek nevedl ke zvýšení poměru ve sledovaných ukazatelích. Ani v tomto případě se na výnosu daně neprojevila legislativní změna, jež zvýšila sazbu u hry typu loterie.

⁴⁹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

2.4 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí nabyla účinnosti 1. 1. 1993 zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí. A skládá se z daně z pozemků a daně ze staveb a jednotek.

Předmět daně z pozemků upravuje § 2 odst. 1 tohoto zákona. Aby mohl být pozemek podroben dani, musí splňovat dvě kritéria, tj. nacházet se na území České republiky a být veden v evidenci katastru nemovitostí v podobě parcely, či pozemku, který je v katastru nemovitostí evidovaný zjednodušeným způsobem.⁵⁰ Negativní vymezení předmětu daně je možné najít v § 2 odst. 2 téhož zákona. Daň z pozemků se například nevztahuje na lesní pozemky, pokud se jedná o ochranné lesy, či lesy zvláštního určení nebo pozemky sloužící pro obranu České republiky.

Poplatníkem daně z nemovitých věcí je, dle ustanovení § 3 odst. 1, ve většině případů vlastník pozemku, na který je tato daň uvalena. Další osoby, které jsou taktéž poplatníky, jsou stanoveny v odst. 2 a 3.

Dle platné legislativy je za základ daně z pozemků v § 5 odst. 1 označena orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a trvalé travní porosty, přičemž cena pozemku se zjistí násobením skutečné výměry pozemku uvedené v jednotkách m² průměrnou cenou stanovenou za 1 m² dle vyhlášky obce, na jejímž území se pozemek výše specifikovaný nachází. U pozemku hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb se cena zjistí buď s ohledem na cenové předpisy, které jsou platné k 1. lednu daného zdaňovacího období anebo jako součin výměry pozemku, opět v jednotkách m², a částky 3,80 Kč. A u ostatních pozemků je základem daně skutečná výměra pozemku uvedena v m², jež byla zjištěna k 1. lednu zdaňovacího období.

Sazba daně, podle § 6 odst. 1, momentálně činí pro ornou půdu, chmelnice, vinice, zahrady a ovocné sady 0,75 %. A pro trvalé travní porosty, hospodářské lesy a rybníky s intenzivním a průmyslovým chovem ryb 0,25 %. U ostatních pozemků činí, dle § 6 odst. 2, sazba za každý 1 m² u zpevněných ploch pozemků, užívaných k podnikání nebo v souvislosti s ním sloužících pro zemědělskou prvovýrobu, lesní a vodní hospodářský 1,00 Kč, dále pro průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku, ostatní zemědělskou výrobu a ostatní druhy podnikání 5,00 Kč, pro stavební pozemky 2,00 Kč, na ostatní plochy je uvalena sazba 0,20 Kč a na zastavěné plochy a nádvoří taktéž 0,20 Kč. Tato zákonem stanovená sazba pro stavební

⁵⁰ NOVOTNÁ, Monika, KOUBOVSKÝ, Petr. *Zákon o dani z nemovitých věcí. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 6–7.

pozemky se následně vynásobí koeficientem dle počtu obyvatel v obci, v níž se předmět daně nachází. Výši koeficientu stanovuje § 6 odst. 4.

Druhou daní z nemovitých věcí je daň ze staveb a jednotek, která se nachází v zákoně o dani z nemovitých věcí v části druhé. Jejím předmětem jsou, dle § 7 odst. 1, zdanitelná stavba, čímž se myslí dokončená nebo užívaná budova, tj, budova podle katastrálního zákona a inženýrská stavba, pokud je uvedena v příloze tohoto zákona, či zdanitelná jednotka, jež je dokončená nebo užívaná.

Poplatníkem daně je v zásadě vlastník zdanitelné stavby, či jednotky, což je zakotveno v § 8 odst. 1. Další případy jsou upraveny v odstavcích následujících.

Základem této daně z nemovitých věcí je zastavěná plocha v m² u staveb a jednotek k 1. lednu příslušného zdaňovacího období. Přičemž zastavěnou plochou se, podle § 10 odst. 2, myslí zastavěná plocha stavby odpovídající nadzemní části zdanitelné stavby. V případě, že se jedná o zdanitelnou jednotku nacházející se v budově bytového domu nebo je její součástí podíl na pozemku, či je-li vlastník jednotky spoluvlastníkem pozemku jiného, který je ve spoluvlastnictví vlastníků takových jednotek užívaného s těmito jednotkami, pak se zdanitelná plocha vynásobí koeficientem 1,22. Ve všech ostatních případech je to, dle § 10 odst. 3 písm. b) zákona o dani z nemovitých věcí, koeficientem 1,20.

Sazby daně upravuje § 11 téhož zákona, přičemž základní sazby uvedené v § 11 odst. 1 písm. a) a f) a případně zvýšená sazba u zdanitelné stavby podle odstavce 2 jsou znásobeny koeficientem uvedeným v § 11 odst. 3 písm. a), který je určen výhradně dle počtu obyvatel. Za tímto způsobem výpočtu stojí snaha stanovit výši daně dle skutečné ceny nemovité věci, nikoliv dle její rozlohy a velikosti.⁵¹

Zajímavostí u daně z nemovitých věcí je i tzv. místní koeficient, což je hodnota v rozmezí 1,5 až 5, kterou si může obec stanovit a tímto způsobem znásobit daň poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, zdanitelných staveb nebo jednotek a jejich souhrny. Obcím to umožňuje ustanovení § 12 tohoto zákona. Z celostátního inkasa daně z nemovitých věcí připadá obcím celých 100 % výnosu, dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o rozpočtovém určení daní, čímž je tato daň výlučnou.

Během období 2015–2020 nedošlo k žádným legislativním změnám, které by upravily sazby daní z nemovitých věcí nebo jejich rozpočtové určení.

Tabulka uvedená v Příloze č. 7 se zaměřuje na vývoj inkasa obou daní z nemovitých věcí. V roce 2015 se na daních vybralo 10,3 mld. Kč, což v relativních číslech znamená, že

⁵¹ NOVOTNÁ, Monika, KOUBOVSKÝ, Petr. *Zákon o dani z nemovitých věcí. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 65.

z daňových příjmů obecních rozpočtů tvoří pouhých 5,87 %, z celkových příjmů je to ještě nižších 3,58 %. Ačkoliv každoročně, vyjma roku 2019, docházelo k nárůstu inkasa v rádech nižších stamilionů korun, podíl daně na obou rozpočtech se i nadále snižoval. V tomto důsledku v roce 2020 tvořily již 5,02 %, respektive 3,10 %. Nejvyšší meziroční nárůst na výběru daně byl zaznamenaný roku 2020, kdy bylo na dani do obecních rozpočtů vybráno o 700 mil. Kč více, tj. více než za všechny sledované roky předchozí, a to celkem 11,6 mld. Kč, což je v relativních číslech o 12,62 % víc, než roku 2015.

Ačkoliv daně z nemovitých věcí nezabírají v obecních rozpočtech nijak velký podíl, který se navíc postupně snižuje, jedná se, dle mého názoru, o daň velmi důležitou. Její výhodu vidím ve skutečnosti, že obce jsou samy ze zákona zmocněny si ji s ohledem na své potřeby stanovovat, tj. ovlivňovat výši sazeb, čímž získávají určitou možnost, jak realizovat vlastní fiskální autonomii, a schopnost reagovat na aktuální situace. Obce také mohou ovlivnit i velikost koeficientu dle počtu obyvatel pro stavební pozemky a některé druhy staveb, či zavést i tzv. polohovou rentu pro určité druhy staveb. Zmocněny jsou, dle § 17a odst. 1 zákona o dani z nemovitých věcí, i k osvobození nemovité věci od daně, a to v případě mimořádné události.

2.5 Daň silniční

Daň silniční je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční.

Předmětem daně jsou, dle § 2 odst. 1 tohoto zákona, silniční motorová vozidla a přípojná vozidla, která jsou buď registrovaná, provozovaná, anebo používaná v České republice, to ale za předpokladu naplnění podstaty § 2 odst. 1 písm. c) bod 1. a 2. Předmětem jsou také, podle ustanovení § 2 odst. 3, nákladní automobily s nejvyšší povolenou hmotností nad 3,5 tuny, což platí i pro tzv. přípojná vozidla. Negativní vymezení, tj. co není předmětem daně, zahrnuje § 2 odst. 4 téhož zákona a nejsou jím kupříkladu speciální pásové automobily, zemědělské, či technické traktory nebo vozidla se zvláštní registrační značkou.

Zákon v § 4 odst. 1 písm. a) říká, že poplatníkem daně je provozovatel vozidla, který je zapsán v technickém průkazu. Pod tento termín proto spadají jak osoby fyzické, tak i osoby právnické. Poplatníkem nemusí být vždy nutně vlastník daného vozidla, na něhož je daň uvalena, ale obecně osoba, jež byla k provozování vozidla zmocněna jeho vlastníkem. Při určení poplatníka daně je proto nutné rozlišovat osobu vlastníka a provozovatele.⁵² Poplatníkem je také, podle § 4 odst. 1 písm. b), uživatel vozidla, v jehož technickém průkazu je jako vlastník

⁵² TESAŘOVÁ, Zdeňka. *Zákon o dani silniční. Komentář s příklady*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 23.

zapsaná osoba již zemřelá, zaniklá, zrušená, či odhlášená z registru vozidel. Poplatníky jsou v menší míře i osoby zmíněné v následujícím odst. 2.

Základem daně silniční je buď, podle § 5, zdvihový objem motoru v cm³ u automobilů osobních, vyjma elektromobilů, dále též součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů nebo největší povolená hmotnost uvedená v tunách a počet náprav u vozidel ostatních.

Sazby této daně jsou zakotveny v § 6 zákona o dani silniční, přičemž se odvíjí od pouček uvedených v § 5, s ohledem na to, zda se vozidlo posuzuje dle zdvihového objemu, či např. dle počtu náprav.

Výnos z daně silniční směřuje do rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury, což je stanoveno v § 5 písm. a) zákona o rozpočtovém určení daní. Jedná se proto o daň výlučnou.

Během účinnosti tohoto zákona došlo ke dvěma legislativním změnám, přičemž ani v jedné z těchto dvou novelizací nedošlo ke změně roční sazby daně ze základu daně v ustanovení § 6 odst. 1. Druhá změna zákona, která je aktuálně platná od 1. 7. 2020, nicméně účinná od 1. 1. 2020, přinesla v § 6 odst. 2 snížení částky týkající se počtu náprav a hmotnosti vozidel. Toto snížení zavedl zákon č. 299/2020 Sb., kterým se mění některé daňové zákony v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, jenž cílí na zmíněné nákladní automobily s hmotností nad 3,5 t. Sazba tímto právním předpisem byla snížena o 25 %.

Jelikož v přílohách F státních závěrečných účtů nejsou uvedeny přesné výnosy daně silniční, jsou hodnoty v tabulce získány ze schválených rozpočtů Státního fondu dopravní infrastruktury zpřístupněných na jeho webových stránkách. Ze státních závěrečných účtů jsou získána čísla týkající se celkových daňových i celkových příjmů tohoto fondu.

Daňovými příjmy fondu je daň silniční, zmíněná daň z minerálních olejů a poplatky za užívání dálnic a rychlostních komunikací. Mezi ostatní příjmy fondu, dle schválených rozpočtů, se řadí výnos z mýtného, dotace ze státního rozpočtu, vratky a sankční platby.⁵³

Tabulka v Příloze č. 8 se zaměřuje na vývoj daňových příjmů ze silniční daně směřujících do Státního fondu dopravní infrastruktury. V roce 2015 bylo na dani vybráno 5,7 mld. Kč, načež do roku 2020, dle plánovaného rozpočtu, inkaso vzrostlo na 6,4 mld. Kč, tj. za sledované období se výběr zvýšil o 12,28 %. V tomto ohledu došlo také k relativně nízkým, nicméně stabilním, meziročním přírůstkům na inkasu, tj. žádný rok nedošlo k výraznějšmu a nevysvětlitelnému nárůstu. Legislativní změna účinná od 1. 1. 2020, v jejímž rámci došlo

⁵³ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

k 25% snížení sazeb v § 6 odst. 2 zákona o dani silniční může být zřejmá v očekávaném meziročním poklesu růstu příjmů v roce 2020, kdy inkaso bylo zvýšeno pouze o 100 mil. Kč, oproti dvojnásobným růstům ve třech předchozích letech. Z hlediska poměru vůči daňovým příjmům, tedy součtům inkasa této daně a daně z minerálních olejů, která z 9,1 % náleží tomuto fondu, je vzhledem ke kolísavým hodnotám obtížné určit její vývoj. Avšak pokud by nedošlo v roce 2020 k nižšímu výběru daní kvůli pandemii koronaviru, myslím, že by byl zřetelnější její snižující se poměr a význam. Celkové příjmy se v roce 2020 meziročně zvýšily o rekordních 27,42 %, což je možné přičíst zvýšením příjmu dotací ze státního rozpočtu, které, dle vyjádření ministryně financí Aleny Schillerové, byly navýšeny o 20 mld. Kč.⁵⁴ Tento jednorázový efekt zapříčinil snížení poměru daně vůči celkovým příjmům na 5,24 %, tj. nejmenší vypočtenou hodnotu za sledované období.

S ohledem na nedávné rozhodnutí vlády lze předpokládat, že dojde ke zrušení silniční daně pro vozidla do 12 tun a zachování pouze části daně, jež zdaňuje vozidla nad 12 tun.⁵⁵ Do budoucna, vzhledem k aktuálním snahám o rozšíření elektromobilů a k ekologizaci dopravy, by mohlo dojít ke snížení inkasa na dani z minerálních olejů, což by mohlo naopak vést ke zvýšení významu daně silniční.

⁵⁴ VLKOVÁ, Jitka. *Dluhy si můžeme dovolit, ekonomiku už ale vypnout nelze, říká Schillerová* [online]. idnes.cz, 12. září 2020 [cit. 7. ledna 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/alena-schillerova-rozhovor-dane-rozpocet-schodek-superhruba-mzda-statni-dluh.A200912_094535_ekonomika_rts.

⁵⁵ VENTURA, Tomáš, BĚLOHLÁVKOVÁ, Veronika, CAFOUREK, Tomáš. *Vláda ruší silniční daň autům do 12 tun, u paliv chystá kontrolu marží* [online]. idnes.cz, 9. března 2022 [cit. 25. března 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/eet-ministerstvo-financi-covid-zruseni.A220309_155111_librec-zpravy_ven.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vyhodnotit význam daní, jako jeden z příjmů směřujících do veřejných rozpočtů České republiky. Na základě analýzy dat získaných ze státních závěrečných účtů ve sledovaném období jsem došel ke zjištění, že daně jsou z hlediska veřejných příjmů skutečně tím nejdůležitějším a nejvýznamnějším příjmem.

Jak již bylo zmíněno v úvodu praktické části, příjem z daní tvoří přibližně polovinu všech příjmů směřujících do státního rozpočtu. V případě rozpočtů obecních je možné sledovat ještě markantnější význam, neboť se jejich podíl, s ohledem na všechny příjmy, pohybuje okolo 60 %, čímž se pro obce a dobrovolné svazky obcí stávají naprosto zásadním, až, z finančního hlediska, životně důležitým příjmem, bez něhož by nemohly plnit své úkoly veřejné správy a poskytovat náležité služby obyvatelstvu. Ačkoliv u krajů daňové příjmy nehrají tak důležitou roli, jelikož dosahují poměru okolo 25 %, jsou i pro kraje nepochybně význačným aspektem, protože transfery, hlavní zdroj příjmů krajských rozpočtů, pochází ze státního rozpočtu, jenž je na inkasu z daní závislý.

Důležitý poznatek, jenž tato práce přináší, spočívá také v uvědomění si, jaký vliv má právní úprava na výši inkasa, rozpočtové určení a systém přerozdělování veřejných financí mezi veřejné rozpočty. Téměř každá legislativní změna sazby daně se projevila ve výši jejího celkového výnosu a většina výraznějších změn v rozpočtovém určení se též promítla do částky, s níž daný rozpočet hospodařil.

Je potřeba také zmínit, že výše inkasa samozřejmě nezávisí pouze na zvyšování, či snižování sazeb daní, ale vliv má ještě mnoho dalších proměnných, které nejsou v práci zohledněny. Těmito proměnnými mohou být např. výkonnost ekonomiky, v posledních letech probíhající pandemie koronaviru, či bezpečnostní situace ve světě, kde je možné poukázat na aktuální válku na Ukrajině, a mnoho dalších aspektů. Sledování výše inkasa jednotlivých daní a jednotlivých legislativních změn přesto považuji za odpovídající s ohledem na základní zkoumanou fiskální funkci daní.

Z hlediska jednotlivých daní je, dle praktické části, výnosově nejvýznačnější daň z přidané hodnoty, která by sama o sobě dokázala naplnit veřejné příjmy obecních rozpočtů. Její význam v průběhu sledovaných let navíc ještě rostl, a vzhledem k současné výši inflace, poroste zřejmě i nadále. Bude proto zajímavé i do let následujících sledovat tuto trajektorii a porovnávat její výnos s ostatními daněmi.

Naopak nejméně významnými platnými daněmi se jeví daně energetické, jejichž inkaso dosahuje nižších jednotek miliard korun. Nicméně zde není důležitý pouze její rozpočtový účel,

ale též regulační, jenž spotřebitele nutí omezovat spotřebu daných energií a šetřit přírodní zdroje a životní prostředí.

Na účelu této daně si je proto možné ještě ukázat a připomenout, že prostřednictvím daňové soustavy dochází k naplňování vícero cílů a politik státu a jejich význam je mnohem širěji rozkročený a aplikovatelnější, než jako pouhý prostředek k naplňování veřejných rozpočtů. Ačkoliv se to může zdát úsměvné, je samozřejmě v zájmu všech lidí platit řádně a svědomitě svůj zákonný podíl na daních, jelikož každý z něho následně získá určitou část a užitek zpět. Někdo ve formě příspěvku na bydlení, další se bude moct projet po nové dálnici, či projít po novém chodníku a zase jiný bezplatně studovat na českých veřejných školách.

Význam daní je proto možné shledat v mnoha různých aspektech a bude jediné dobře, pokud společnost začne na daně nahlížet i z pozitivního hlediska.

Seznam použité literatury

Monografie

- BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 522 s.
- BOHÁČ, Radim, KRASULOVÁ, Hana. *Zákon o dani z hazardních her. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 248 s.
- BRANDEJS, Tomáš a kol. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 7. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 1118 s.
- ČERNÁ RAJNOŠKOVÁ, Lenka, RYLOVÁ, Zuzana. *Komentář k dani z příjmů fyzických osob s příklady*. Bohuňovice: Oswald a.s., 2016, 282 s.
- HRUBÁ SMRŽOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, 494 s.
- JÁNOŠÍKOVÁ, Jana a kol. In: BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 784 s.
- JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Daňové právo de lege lata*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, 158 s.
- JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, 492 s.
- KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 353 s.
- KOTENOVÁ, Bohumila a kol. *Zákon o spotřebních daních. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 732 s.
- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 272 s.
- NOVOTNÁ, Monika, KOUBOVSKÝ, Petr. *Zákon o dani z nemovitých věcí. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, 144 s.
- NOVOTNÁ, Monika, OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, 816 s.
- PELC, Vladimír. *Daň z hazardních her s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2016, 320 s.
- PELC, Vladimír. *Daně z příjmů: zákon s poznámkami a judikaturou*. Praha: C. H. Beck, 2021, 664 s.

- PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 1428 s.
- ŠULC, Ivo. *Zákon o spotřebních daních s komentářem k 1. 4. 2010*. 3. aktualizované vydání. Ostrava: ANAG, 2010, 408 s.
- TESAŘOVÁ, Zdeňka. *Zákon o dani silniční. Komentář s příklady*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 140 s.
- VANČUROVÁ, Alena a kol. *Daňový systém ČR 2020*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 408 s.

Další prameny

- KOPECKÝ, Josef. *Poslanci schválili zavedení paušální daně a přidali peníze krajům a obcím* [online]. idnes.cz, 1. prosince 2020 [cit. 2. ledna 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/snemovna-pausalni-dan-schillerova-vlada.A201201_145422_domaci_kop.
- MATEJ, Miroslav. *Hospodaření územních rozpočtů v roce 2020 a výhled do roku 2021* [online]. dvs.cz, 29. prosince 2020 [cit. 2. ledna 2022]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6805976>.
- MĚČÍŘOVÁ, Lucie. *Zrušení solidární daně: Kdo bude odvádět 23% daň z příjmů?* [online]. finance.cz, 9. února 2021 [cit. 10. ledna 2022]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/535624-dan-z-prijmu-23-procent/>.
- HORÁČEK, Jakub. *Největší problém státního rozpočtu je zrušení superhrubé mzdy. Mělo by se s tím něco dělat, myslí si hned dvě ekonomky Horská a Zamrazilová* [online]. plus.rozhlas.cz, 2. května 2021 [cit. 10. ledna 2022]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/nejvetsi-problem-statniho-rozpocet-je-zruseni-superhrube-mzdy-melo-se-s-tim-neco-8480985>.
- VLKOVÁ, Jitka. *Dluhy si můžeme dovolit, ekonomiku už ale vypnout nelze, říká Schillerová* [online]. idnes.cz, 12. září 2020 [cit. 7. ledna 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/alena-schillerova-rozhovor-dane-rozpocet-schodek-superhruba-mzda-statni-dluh.A200912_094535_ekonomika_rts.
- VENTURA, Tomáš, BĚLOHLÁVKOVÁ, Veronika, CAFOUREK, Tomáš. *Vláda ruší silniční daň autům do 12 tun, u paliv chystá kontrolu marží* [online]. idnes.cz, 9. března 2022 [cit. 25. března 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/eet-ministerstvo-financi-covid-zruseni.A220309_155111_liberec-zpravy_ven.

- Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.
- Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2016* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>.
- Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.
- Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>.
- Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.
- Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.
- Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2015 a střednědobý výhled na roky 2016 a 2017* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2014. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.
- Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2016 a střednědobý výhled na roky 2017 a 2018* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2015. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.
- Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2017 a střednědobý výhled na roky 2018 a 2019* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2016. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.

- Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2018 a střednědobý výhled na roky 2019 a 2020* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2017. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.
- Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2019 a střednědobý výhled na roky 2020 a 2021* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2018. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.
- Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2020 a střednědobý výhled na roky 2021 a 2022* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2019. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 280/2000 Sb. daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

Abstrakt

Bakalářská práce si klade za cíl poskytnout ucelené informace o výnosu daní směřujících do veřejných rozpočtů České republiky v rozmezí let 2015 až 2020 a demonstrovat tak jejich význam a důležitost pro každého z nás. Teoretická část je zaměřena na charakteristiku základních pojmů, mezi něž se řadí daň, její funkce a třídění, dále veřejné finance, rozpočet a rozpočtová soustava. V praktické části jsou krátce, za pomoci právních předpisů a odborné literatury, charakterizovány jednotlivé daně platné na území České republiky a popsány legislativní změny, které se během sledovaného období udály. Nejdůležitějším prvkem praktické části je práce s daty získanými ze státních závěrečných účtů České republiky, přičemž důraz je kladen na vyzdvížení vztahu mezi legislativními změnami a objemu vybraných daní, a také na meziroční porovnání výnosu v absolutních i relativních hodnotách. Závěr práce je věnován otázce, jak důležitou úlohu hrají daně jako jeden z příjmů veřejných rozpočtů.

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to provide comprehensive information on the tax revenue directed to the public budgets of the Czech Republic between 2015 and 2020 and to demonstrate their importance and relevance for each of us. The theoretical part focuses on the characteristics of basic concepts, including tax, its function and classification, as well as public finance, budget and budget system. In the practical part, the individual taxes in force in the Czech Republic are briefly characterised with the help of legal regulations and specialist literature and the legislative changes that have taken place during the period under review are described. The most important element of the practical part is the work with data obtained from the State Final Accounts of the Czech Republic, with emphasis on highlighting the relationship between legislative changes and the volume of taxes collected, as well as on year-on-year comparisons of revenue in absolute and relative terms. The paper concludes with a discussion of the important role of taxes as one of the revenues of public budgets.

Seznam klíčových slov

Daň

Daňová soustava

Veřejný příjem

Rozpočet

Rozpočtová soustava

Veřejný rozpočet

Státní rozpočet

Rozpočty územních samosprávných celků

Státní fond

List of key words

Tax

Tax system

Public revenue

Budget

Budget system

Public budget

State budget

Budgets of local government units

State fund

Přílohy

Příloha č. 1: Tabulky k dani z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob – státní rozpočet (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtu	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁵⁶	103,0	-	-	597,4	1234,5	17,24	8,34
2016 ⁵⁷	112,9	9,9	9,61	643,0	1281,6	17,56	8,81
2017 ⁵⁸	128,6	15,7	13,91	689,4	1273,6	18,65	10,10
2018 ⁵⁹	146,5	17,9	13,92	727,1	1403,9	20,15	10,44
2019 ⁶⁰	164,5	18,0	12,29	764,0	1523,2	21,53	10,80
2020 ⁶¹	154,1	-10,4	-6,32	718,2	1475,5	21,46	10,44

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

Daň z příjmů fyzických osob – krajské rozpočty (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁵⁶	12,8	-	-	50,9	160,8	25,15	7,96
2016 ⁵⁷	14,6	1,8	14,06	58,7	168,3	24,87	8,67
2017 ⁵⁸	16,3	1,7	11,64	64,4	181,7	25,31	8,97
2018 ⁵⁹	18,5	2,2	13,50	68,9	205,8	26,85	8,99
2019 ⁶⁰	20,9	2,4	12,97	74,9	238,5	27,90	8,76
2020 ⁶¹	19,8	-1,1	-5,26	70,8	262,4	27,97	7,55

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

Daň z příjmů fyzických osob – obecní a DSO rozpočty (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtu	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁵⁶	38,9	-	-	175,4	287,7	22,18	13,52
2016 ⁵⁷	44,7	5,8	14,91	190,8	282,0	23,43	15,85
2017 ⁵⁸	47,8	3,1	6,94	206,3	297,6	23,17	16,06
2018 ⁵⁹	54,1	6,3	13,18	226,2	334,6	23,92	16,17
2019 ⁶⁰	61,2	7,1	13,12	245,1	364,6	24,97	16,79
2020 ⁶¹	57,7	-3,5	-5,72	230,9	373,7	24,99	15,44

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

⁵⁶ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

⁵⁷ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2016* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>.

⁵⁸ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

⁵⁹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>.

⁶⁰ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.

⁶¹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.

Příloha č. 2: Tabulky k dani z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob – státní rozpočet (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtu	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁶²	99,6	-	-	597,4	1234,5	16,67	8,07
2016 ⁶³	111,2	11,6	11,65	643,0	1281,6	17,29	8,68
2017 ⁶⁴	115,2	4,0	3,60	689,4	1273,6	16,71	9,05
2018 ⁶⁵	117,5	2,3	2,00	727,1	1403,9	16,16	8,37
2019 ⁶⁶	124,4	6,9	5,87	764,0	1523,2	16,28	8,17
2020 ⁶⁷	108,4	-16,0	-12,86	718,2	1475,5	15,09	7,35

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

Daň z příjmů právnických osob – krajské rozpočty (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁶²	12,9	-	-	50,9	160,8	25,34	8,02
2016 ⁶³	14,6	1,7	13,18	58,7	168,3	24,87	8,67
2017 ⁶⁴	15,0	0,4	2,74	64,4	181,7	23,29	8,26
2018 ⁶⁵	14,8	-0,2	-1,33	68,9	205,8	21,48	7,19
2019 ⁶⁶	16,7	1,9	12,84	74,9	238,5	22,30	7,00
2020 ⁶⁷	13,7	-3,0	-17,96	70,8	262,4	19,35	5,22

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

Daň z příjmů právnických osob – obecní a DSO rozpočty (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁶²	41,2	-	-	175,4	287,7	23,49	14,32
2016 ⁶³	45,7	4,5	10,92	190,8	282,0	23,95	16,21
2017 ⁶⁴	47,0	1,3	2,84	206,3	297,6	22,78	15,79
2018 ⁶⁵	46,6	-0,4	-0,85	226,2	334,6	20,60	13,93
2019 ⁶⁶	53,2	6,6	14,16	245,1	364,6	21,71	14,59
2020 ⁶⁷	43,5	-9,7	-18,23	230,9	373,7	18,84	11,64

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

⁶² Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

⁶³ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2016* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>.

⁶⁴ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

⁶⁵ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>.

⁶⁶ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.

⁶⁷ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.

Příloha č. 3: Tabulky k dani z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty – státní rozpočet (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtu	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁶⁸	236,6	-	-	597,4	1234,5	39,60	19,17
2016 ⁶⁹	245,7	9,1	3,85	643,0	1281,6	38,21	19,17
2017 ⁷⁰	266,0	20,3	8,26	689,4	1273,6	38,58	20,89
2018 ⁷¹	279,0	13,0	4,89	727,1	1403,9	38,37	19,87
2019 ⁷²	291,3	12,3	4,41	764,0	1523,2	38,13	19,12
2020 ⁷³	287,9	-3,4	-1,17	718,2	1475,5	40,09	19,51

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

Daň z přidané hodnoty – krajské rozpočty (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁶⁸	25,0	-	-	50,9	160,8	49,12	15,55
2016 ⁶⁹	29,5	4,5	18,00	58,7	168,3	50,26	17,53
2017 ⁷⁰	32,9	3,4	11,53	64,4	181,7	51,09	18,11
2018 ⁷¹	35,5	2,6	7,90	68,9	205,8	51,52	17,25
2019 ⁷²	37,1	1,6	4,51	74,9	238,5	49,53	15,56
2020 ⁷³	36,8	-0,3	-0,81	70,8	262,4	51,98	14,02

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

Daň z přidané hodnoty – obecní a DSO rozpočty (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁶⁸	68,7	-	-	175,4	287,7	39,17	23,88
2016 ⁶⁹	72,5	3,8	5,53	190,7	282,0	38,02	25,71
2017 ⁷⁰	82,5	10	13,79	206,3	297,6	39,99	27,72
2018 ⁷¹	97,6	15,1	18,30	226,2	334,6	43,15	29,17
2019 ⁷²	102,5	4,9	5,02	245,1	364,6	41,82	28,11
2020 ⁷³	101,6	-0,9	-0,88	230,9	373,7	44,00	27,19

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

⁶⁸ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

⁶⁹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2016* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>.

⁷⁰ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

⁷¹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>.

⁷² Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.

⁷³ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.

Příloha č. 4: Tabulky k dani spotřební

Spotřební daň – státní rozpočet (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁷⁴	138,2	-	-	597,4	1234,5	23,13	11,19
2016 ⁷⁵	145,4	7,2	5,21	643,0	1281,6	22,61	11,35
2017 ⁷⁶	149,4	4,0	2,75	689,4	1273,6	21,67	11,73
2018 ⁷⁷	153,8	4,4	2,95	727,1	1403,9	21,15	10,96
2019 ⁷⁸	153,3	-0,5	-0,33	764,0	1523,2	20,07	10,06
2020 ⁷⁹	149,4	-3,9	-2,54	718,2	1475,5	20,80	10,13

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

Spotřební daň – Státní fond dopravní infrastruktury (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtu	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtu (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁷⁴	7,5	-	-	17,9	88,7	41,90	8,46
2016 ⁷⁵	7,9	0,4	5,33	18,6	68,1	42,47	11,60
2017 ⁷⁶	8,1	0,2	2,53	19,6	78,4	41,33	10,33
2018 ⁷⁷	8,2	0,1	1,23	19,6	77,0	41,84	10,65
2019 ⁷⁸	8,4	0,2	2,44	20,5	95,9	40,98	8,76
2020 ⁷⁹	7,7	-0,7	-8,33	17,8	122,3	43,26	6,30

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

⁷⁴ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

⁷⁵ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2016* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>.

⁷⁶ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

⁷⁷ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>.

⁷⁸ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.

⁷⁹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.

Příloha č. 5: Tabulka k daní energetickým

Energetické daně – státní rozpočet (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁸⁰	2,791	-	-	597,4	1234,5	0,47	0,23
2016 ⁸¹	3,038	0,247	8,85	643,0	1281,6	0,47	0,24
2017 ⁸²	3,294	0,256	8,43	689,4	1273,6	0,48	0,26
2018 ⁸³	3,318	0,024	0,73	727,1	1403,9	0,46	0,24
2019 ⁸⁴	3,283	-0,035	-1,05	764,0	1523,2	0,43	0,22
2020 ⁸⁵	3,243	-0,040	-1,22	718,2	1475,5	0,45	0,22

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

⁸⁰ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

⁸¹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2016* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>.

⁸² Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

⁸³ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>.

⁸⁴ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.

⁸⁵ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.

Příloha č. 6: Tabulky k dani z hazardních her

Daň z hazardních her – státní rozpočet (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2017 ⁸⁶	4,0	-	-	689,4	1273,6	0,58	0,31
2018 ⁸⁷	4,7	0,7	17,50	727,1	1403,9	0,65	0,33
2019 ⁸⁸	4,9	0,2	4,26	764,0	1523,2	0,64	0,32
2020 ⁸⁹	5,1	0,2	4,08	718,2	1475,5	0,71	0,35

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2017-2020

Daň z hazardních her – obecní a DSO rozpočty (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2017 ⁸⁶	4,9	-	-	206,3	297,6	2,38	1,65
2018 ⁸⁷	4,9	0,0	0,00	226,2	334,6	2,17	1,46
2019 ⁸⁸	5,2	0,3	12,24	245,1	364,6	2,12	1,43
2020 ⁸⁹	4,9	-0,3	-10,91	230,9	373,3	2,12	1,31

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2017-2020

⁸⁶ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

⁸⁷ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>.

⁸⁸ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.

⁸⁹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.

Příloha č. 7: Tabulka k dani z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí – obecní a DSO rozpočty (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁹⁰	10,3	-	-	175,4	287,7	5,87	3,58
2016 ⁹¹	10,6	0,3	2,91	190,8	282,0	5,56	3,76
2017 ⁹²	10,8	0,2	1,89	206,3	297,6	5,24	3,63
2018 ⁹³	10,9	0,1	0,93	226,2	334,6	4,82	3,26
2019 ⁹⁴	10,9	0,0	0,00	245,2	364,6	4,45	2,99
2020 ⁹⁵	11,6	0,7	6,42	230,9	373,7	5,02	3,10

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020

⁹⁰ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

⁹¹ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2016* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478>.

⁹² Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116>.

⁹³ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2019. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>.

⁹⁴ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631>.

⁹⁵ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2020-41689>.

Příloha č. 8: Tabulka k dani silniční

Daň silniční – Státní fond dopravní infrastruktury (v mld. Kč)							
Rok	Výnos daně	Meziroční změna výnosu		Celkové daňové příjmy	Celkové příjmy rozpočtů	Poměr daně k daňovým příjmům (v %)	Poměr daně k celkovým příjmům rozpočtů (v %)
		Absolutně	Procentuálně (v %)				
2015 ⁹⁶	5,7	-	-	17,9 ⁹⁷	88,7	31,84	6,43
2016 ⁹⁸	5,7	0,0	0,00	18,6 ⁹⁹	68,1	30,65	8,37
2017 ¹⁰⁰	5,9	0,2	3,51	19,6 ¹⁰¹	78,4	30,10	7,53
2018 ¹⁰²	6,1	0,2	3,39	19,6 ¹⁰³	77,0	31,12	7,92
2019 ¹⁰⁴	6,3	0,2	3,28	20,5 ¹⁰⁵	95,9	30,73	6,57
2020 ¹⁰⁶	6,4	0,1	1,59	17,8 ¹⁰⁷	122,3	35,96	5,23

Vlastní zpracování dle Státních závěrečných účtů z let 2015-2020 a schválených rozpočtů Státního fondu dopravní infrastruktury

⁹⁶ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2015* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>.

⁹⁷ Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2015 a střednědobý výhled na roky 2016 a 2017* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2014. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.

⁹⁸ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2016...*

⁹⁹ Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2016 a střednědobý výhled na roky 2017 a 2018* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2015. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.

¹⁰⁰ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2017...*

¹⁰¹ Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2017 a střednědobý výhled na roky 2018 a 2019* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2016. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.

¹⁰² Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2018...*

¹⁰³ Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2018 a střednědobý výhled na roky 2019 a 2020* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2017. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.

¹⁰⁴ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2019...*

¹⁰⁵ Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2019 a střednědobý výhled na roky 2020 a 2021* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2018. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.

¹⁰⁶ Ministerstvo financí České republiky. *Státní závěrečný účet za rok 2020...*

¹⁰⁷ Státní fond dopravní infrastruktury. *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2020 a střednědobý výhled na roky 2021 a 2022* [online]. Praha: Státní fond dopravní infrastruktury, 2019. Dostupné z: <https://www.sfdi.cz/rozpocet/rozpocet-sfdi/>.